47րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 801 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5/18 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1904 2 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1321 - 5 ՇՈՒՊԱԹ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒՆ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته در
صاحب امتيازى : اوهانس قيصر
اداره خانه سى : باب عالى جاده سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԲԱՄԲԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Մեր մասնաւոր թղթակցէն)

ՄԱՆՉԷՍԹՐ, 29/11 Փետր. 1904

Բամպակի սա քանի մը օրերէ ի վեր անկումը (8.94էն 6. 96ի) անտարակոյս եմ որ տեղւոյդ վաճառականներէն մէկ մեծ մասին վրայ քիչ հաճելի տպաւորութիւն մը թողած ըլլայ, կամ աւելի ճիշդը այնպէս մը ազդած ըլլայ որ եթէ ցարդ ապրանքի չէին մտած (որ խիստ հաւանական է ըստ իս), քմծիծաղով մը դիտեն այն միւս քիչերը որ ժամանակին իրենց ապրանքները առած էին, և մինչեւ նոր հունձք սպասած, հաւատալով և յուսալով բամպակը 3-3½ի միջեւ ձեռք անցընել։

Իսկ միւս փոքրամասնութեան վրայ ալ որ իրենց ապրանքները Նոյեմբերին տալու խոհեմութիւնը ունեցած են, հաւանական է որ ազդած ըլլայ այնպէս մը որ, իրենց առած ապրանքներուն իրաւացի շահերէն վազ անցնելով սկսին ծախել այն ոչինչ շահերով որ գործերուն normal *վիճակին մէջ կը ծախէին։*

Արդ կ'ուզեմ քննելով ցուցնել թէ երկու պարագաներու մէջ ալ բոլորովին սխալ պիտի ըլլար բամպակի վայրկենական անկումներէն հաստատ, ուղիղ պատճառներու վրայ հիմնուած հաշիւը խախտել։

Բամպակի անկման ի՞նչ պատճառ կայ. ոմանք ըսին որ 9 բենսը շատ սուղ էր և կարելի չէր գործել, ոմանք ըսին որ Ռուսաճափոնական պատերազմն էր որ ազդած էր, իսկ ուրիշներ ըսին որ սբեքիւլասիօնի *իշխաններուն ոյժերը սպառած էին, աւելի եւս դիմանալու։ Ուրիշ պատճա՞ռ. ցարդ ասոնցմէ զատ լուրջ պատճառ մը հրապարակ չը նետուեցաւ, եթէ սակայն ասոնք ընդունինք իբր լուրջ պատճառներ։ Բամպակը 9 բենսի սո՞ւղ է. ո՛չ, քանի որ հրապարակը 32 բենս ալ տեսած է. 9 բենսի ի՞նչու կարելի չը պիտի ըլլայ գործել։ Անգլիոյ գործարանատէրերը աղաչեցին, պաղատեցան որ Ամերիկա իրենց 6½էն բամպակ հայթայթէր։ Եթէ զանց առնելով բամպակի* normal *արժէքը որ 4¼-4½ պէտք է ըլլայ մինչեւ 6½ բամպակ տանել կ'ուզեն, այս պատճառով 9ի ալ տանելու են, ինչպէս որ ալ տարին։ Առեւտուրի մէջ խնդրանքի և մատուցումի կանոն մը կայ որ շատ պարզ է. երբ խնդրանքի փոխարէն մատուցում չկայ, գիները վրայ կը դնեն այնքան, որքան որ ստորէզ կայ։ Ընդհակառակը երբ մատուցում կայ ու խնդրանք չկայ՝ անկում յառաջ կուգայ. Հետեւաբար աշխարհիս 10¼ միլիոն հակի սպառման ի փոխարէն երբ 9 միլիոն 485,000 հակ բամպակ կայ (ըստ* Census Agricultural Bureau*ի վերջին հրջաբերականին) բամպակը չէ թէ 9 բենսի, նոյն իսկ 12ի ալ ըլլայ կը ծախուի։ Միւս կողմէ սպառող Հինտուն կամ Չինացին որ վարտիկ մը, շապիկ մը պիտի շինէ 5 եարտա կտաւէ, չը հաշուէր որ բամբակը ինը թէ տասներկու կամ հինգ թէ հօթը բենս է. որովհետեւ քանի՛ի ալ ըլլայ ինքը պէտք ունի այդ հինգ եարտային, որու վրայ էապէս իր տալիք տարբերութիւնը ըսենք 40 փարա աւելի կամ պակաս ի վրայ է։*

Ռուսաճափոնական պատերազմը ինչո՞ւ և ինչպէս պիտի ազդէ և կրնայ ազդել։ Թէ պատերազմ մը բամպակի առեւտուրին վրայ ազդելու ըլլար, այն ալ ծանօթ Թրանսվալի պատերազմը պէտք էր ըլլար, ուր բամպակեղէնի գերազանց ճարտարագործ ազգը Անգլիա, ուղղակի ձեռնամուխ եղած էր. հակառակը ըլլալով 1901ին բամպակը 7½ բենս էր։

Աշխարհիս ամէնէն ընդարձակ սպառող հրապարակները Չինաստան և Հնդկաստան չեն կրնար ազդուիլ ներկայ պատերազմէն, քանի որ առաջինը 400 միլիոն և երկրորդը 130 միլիոն բնակիչներով միշտ ու միշտ խնդրանք ունին, և թէ Չինաստանի մէկ մասը պատերազմի դաշտերու մօտ ըլլալուն բերմամբ առեւտուրի դադարում ունենայ, մնացեալ մասով Հնդկաստան կը բաւեն ու կը բաւեն մեզ ամէնքս ալ գոհ ձգելու հսկայ ապրանքներով. Իսկ գալով երրորդ հարցման այն ամէնէն ծիծաղելին է, քանի որ երբ հոկտեմբերին բարձրացումը սկսաւ, ծանօթ 3 գլուխները սկսած էին շահագործել հսկայ մայր դրամագլուխներով և ընդհանուր հունձքին վրայ, որ ըսել է 10-10½ միլիոն հակ բամպակի հրապարակը կ'ուղղէին, Հոկտեմբերէն մինչեւ Յունվար վերջ 4 ամսուան մէջ միլիոններ վաստկեցան որով իրենց դիրքը 4-8 անգամ աւելի ամրացաւ։ Միւս կողմէ Սեպտեմբեր 1էն մինչեւ Փետրուար 5 Ամերիկայէ՝ Անգլիա և continent *արտածումը եղած է 4,597,000 հակ, ըսել է թէ այսօր շահագէտներու գործը մնացած է 4,888,000 հակ բամպակը կառավարելու մէջ։ Որով պարզ՝ բայց պարզ չէ հետեւցնել թէ բացարձակապէս անհիմն է կարծել որ շահագէտներուն ոյժերը սպառած ըլլան բամպակի գինը ուղղելու։ Ընդհակառակը, այսօր առաւել քան երբեք զօրաւոր է իրենց դիրքը քանի որ իրենց բեռը (բեռնք) կէսուակէս նուազ է քան իրենց սկսած օրը։*

Բայց որովհետեւ անկման պատճառ մը ըլլալու է անպատճառ, ես կը կարծեմ գտնալ որ մտքերու անսովոր գրգռման հետեւանք է։ Բամպակը Սակարանի արձագանգ ալ եղաւ, Սակարանը գիտէ՞ք որքան շուտ կ'ազդուի լուրերէ, ըլլան ուղիղ ըլլան սխալ. Սակարանին մէջ ժամանակ չկայ երկարօրէն քննելու հասկնալու թէ այս ինչ լուրը հիմնակա՞ն է թէ ո՛չ, լուրը գըլտորողները գիտեն թէ ինչ է ըրածնին, բայց ահագին մեծամասնութիւնը չկրնար réaliser *ընել անմիջապէս, որով կ'ունենանք այն անհաշիւ անկումը զոր ունեցանք, բայց որովհետեւ բարձրացում յառաջ բերողներ անկման փափաքողներու չեն ձգեր իրենց ուզածը ընելու, անմիջապէս պատուարը կանգնեցին իրենց նորանոր գնումներով։ Մըտքերը հանդարտեցան և սկսան տրամաբանել թէ ինչո՞ւ իրենց ձեռքէն հանեցին բամպակը 7 բենսի երբ 9-10ի կրնային ծախել։ Որով հոսանքը դարձաւ, և տեսնելով որ իրապէս ահագին սխալ մըն էր ըրածնին քանի որ լուրջ պատճառ մը չկար բամպակին անկման, սկսան նորէն գնել. հետեւանքը ունեցանք անմիջական բարձրացում, այսօր գոցուեցաւ 7.38 Լիվրբուլ, և վաղն ալ անտարակուսելիօրէն կրնամ ըսել որ նոր բարձրացում պիտի ունենանք և այսպէս հետզհետէ, ըստ իս, մինչեւ 9-10 բենս։*

Գալով մասնաւորապէս մեր Թուրքիոյ հրապարակներուն, ամէնուն ալ ծանօթ է որ բամպակին շարունակական բարձրացման հետեւանօք 1903ին ապրանք ունեցող շատ քիչեր եղան, գոհանալով իրենց հինէն ունեցած պատրաստ մթերքով. արդ ամբողջ տարւոյ մը մէջ իրենց մթերքը սպառեցաւ, բամպակը նորէն իր դէպի վեր շարժումը շարունակեց և այն ամէն վաճառական որ 1903ի սկիզբը 5-5¼էն ապրանք տալը խենթութիւն համարած էր, բնականաբար կրկնապատիկ խենթութիւն համարելով 6-6½էն բնաւ չապսպրեց, որոնք անցեալ տարի սանկ նանկ ունեցած ապրանքով գոհացողը այս տարի օդով գոհանալու դատապարտուած է, որովհետեւ այս դասակարգը (չապսպրողներունը) ստուար մեծամասնութիւնն է։ Ամբողջ 1904ի մէջ ապրանքի եակաճ սով *պիտի ունենանք առանց չափազանցութեան։ Ասիկայ ամէնուս ալ ծանօթ իրականութիւն մը ըլլալուն երբ ապրանք ունեցողները առանց Սակարանի խաղերուն մասնակցելու և այդ յուզումներուն ենթարկուած ըլլալու, իրենց հանդարտ ու խաղաղ գրասենեակներուն մէջ, անհանգիստ ըլլան իրենց անլուր բաղդով ձեռքերնին ունեցած ապրանքներու մասին, մտածելով թէ մի՛ գուցէ բամպակը իյնայ (ո՞ւր և քանի՞, բառ չկայ), բացարձակօրէն սխալ է։ Բամպակը այս տարեշրջանին չէ, նոյն իսկ 1904-5ին 7 բենսէն վար չպիտի տեսնենք, և որովհետեւ ապրանք առնողները 5¾-6ի առած են, կրնան հանգիստ քնանալ և ապահով ըլլալ իրենց ընելիք բացառիկ շահերուն վրայ։*

Իսկ ինչո՞ւ 1904-1905ին 7 բենսէն վար չպիտի տեսնենք բամպակը, պարզեմ.

Հունձքի առատ տարիներուն միշտ նախորդ շրջանէն ½-1 միլիոն հակ ապրանք կ'աւելնար որ հրապարակի գիներուն վրայ կը կշռէր. 903-904ի հունձքը պէտքէն 1 միլիոն հակ պակաս ըլլալուն թէ 904-905ի հունձքը 11 միլիոն իսկ ըլլայ նոյն այն համեմատութիւնը պիտի ունենանք ինչ որ պիտի ունենայինք եթէ վրայ վրայի երկու տարի բաւականաչափ հունձք եղած ըլլար. միւս կողմէ շահագէտները միշտ պիտի գործեն առաւել քան երբեք աւելի ոյժով, քանի որ նախորդ շրջաններուն շատ ու շատ շահեցան և աշխարհիս խնդրանքն ալ ամէն օր աւելնալու վրայ ըլլալէն զատ, ամէնքս ալ վարժուեցանք ներկայ գիներուն։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ն ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀԻՒՍԷՅՆԻԿ, 21 Յնվր. 1904

Տէ՛ր Խմբագիր,

Պիտի խնդրէի որ, առանց բառ մը փոխելու, հաճիք այս երկտողս Մանզումէի մէկ անկիւնը տեղաւորել, վստահ ըլլալով որ ամբողջ Խարբերդցիներուն թարգմանն են այս տողերս։

Ամավերջի շաբաթին Մանզումէի արձակը, որ կաղանդի ու Ս. Ծնունդի թիւերը կը պարունակէր, չորս էջերը լեցուած գրական ամէնէն գողտրիկ կտորներով, արժէքաւոր կաղանդչէք մը եղաւ. Թէեւ ինքնին անակնկալ մը չէր, որովհետեւ Մանզումէ իր երեւումի առաջին թիւէն սկսած «Օրաթերթ»էն հետ «գրական շաբաթաթերթ» մը կը միացնէ. սակայն վերջապէս մէկն էր այն բաներէն, որոնք անգամ մըն ալ կը շեշտեն Մանզումէի եզական ըլլալը։

Մանզումէի անօրէնութեան ու խմբագրական մարմինին՝ հոգիով ու սիրտով իրենց գործին փարած ըլլալուն գրաւականը, ինքնին իրենց եզական թերթն է։

Խմբագրապետին Թասիմի և Եր. Տ. Անդրէասեանի կտորները իրենց մէջ երբեք չհիննալու յատկութիւնն ունին։

Ենովք Արմէնի «Սուգիս Հայանիքը» ուր վարդապետին վճիտ հոգին կը ցոլար, պարզապէս հիացուց զիս։

Յակոբ Տէր-Յակոբեանի «Մեղքին՝ մեղքը քաւութիւն»ը այնքան իրական ու հոգեբանօրէն նկարագրուած, որուն վրայ ներբող մը գրելէ աւելի պիտի թելադրէի կրկին և երեքկին կարդալ զայն։

Իսկ Թէոդիկ, որ այնքան լաւ գիտէ ժողովուրդէն բաժնուիլը գրել ու նուրբ գծել իր սկսած պատկերը, միշտ կը փնտռուի Մանզումէի սիւնակներուն մէջ։

Զատ զատ չպիտի համրեմ Մանզումէի կարող գրիչները որոնք հրապարակի վրայ ամէնէն սիրուածները և փնտռուածներն են։

Ասոնք կեղծիքի մը համար չէ որ կը գրեմ, այլ անկեղծ զգացումներու արտայայտութիւն մը, որուն կը ձայնակցին — ինչպէս ըսի — բոլոր Խարբերդցիք, որոնց սիրական թերթն է Մանզումէն։

Ուստի, յանուն արդարութեան կը խնդրեմ որ զանց չընէք հրատարակելէ այս երկտողս։

ՄԱՆՆԻՕՆ

⁂

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Թէեւ սովորութիւն չունինք այս տեսակ գրութիւններ հրատարակել, որոնք ամէն օր կուգան մեզի Պոլսոյ և գաւառներու զանազան կողմերէն, սակայն յարգելու համար յօդուածագրին ստիպումները, զայն կը հրատարակենք և մեր շնորհակալութիւնները կը յայտնենք ինչպէս Մանզումէի բոլոր համակիրներուն, մասնաւորապէս Խարբերդցիներուն, որոնք այսպէս գրաւոր կերպով ևս կը հաղորդեն իրենց համակրանքը։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

ԱՌ ՊԱՏ. Ս. ԶՈՐԻԿԵԱՆ

Հերմէսին ըրած փոքրոգութիւնը իր երեսին զարկած ժամանակս, բնաւ չէի յուսար թէ Ձեր նկատմամբ գրուած երեք բառերը այսչափ վրդովանք պիտի պատճառեն Ձեզ, վասն զի մեր ըսածը ուրիշ բան չէր եթէ ոչ Մանզումէի 532 թիւով Ձեր մասին բացայայտօրէն գրուածին մէկ փոքր յիշատակութիւնը։

Դուք սակայն կրքոտ փաստաբանի մը պէս, չափէն աւելին հաստատել ուզելու յաւակնոտութեամբ ձախորդութեան մէջ ինկած էք. Ինքզինքնիդ կուսակցական ոգիէ հեռի ցուցնելու պաշտպանողականէն շփոթած, Ձեր բնութեան և քալուածքին հակազդող թեթեւութեամբ չորրկութիւն մը կ'ընէք, հրապարակաւ ամբաստանելով թէ՝ Պատ. Պետիկեան Ս. Գրոց դէմ արտառոց գաղափարներ յայտնած է, որոնց համար ռմաճf *բացատրութիւն պահանջած են։*

Այդ ռմաճf *ըսածնիդ երկու անձեր էին, որոնք բերնէ բերան միայն կը համարձակէին այդ տեսակ ցափրուեքներ տեղացնել Պետիկեանի դէմ, քանի որ դուք ալ այդ զառանցանքները հրապարակաւ կ'ընէք, մի՛թէ վերոյիշեալ երկու անձերուն հետ կուսակցութիւն մը կը կազմէք, կամ լաւ եւս է ըսել երրորդութիւն մը։ Եւ Պետիկեանի դէմ ձեր թունդուած հնարքներուն գլխաւորն ալ ահա այս զուր ամբաստանութիւնն է։*

Եթէ չենք սխալիր, նոյն առենի Հոգաբարձութեան ատենապետ, գոհարավաճառ Պետրոս էֆ. Տօնճեան է, առ որ մենք հրապարակաւ կը դիմենք իրեն, թող հաճի այս մասին պէտք եղած լուսաբանութիւնը հրապարակել։

Պատուելի Պետիկեան բնականաբար այդ տեսակ զրպարտութիւններու ականջ չը պիտի կախէր, սակայն կրօնական անհիման յօդուածներու այն շարքը, զոր հրատարակեց, անշուշտ Դուք և Ձեր կարծեկիցներ քիչ մը խայթելով և բաւական մըն ալ կարմրելով կարդացած էք. «Մտածութիւնք Տօնական Օրերու»ն ուր ի յայտ կուգայ Պետիկեանի դաւանանքը, ուշիուշով կարդացէք և քիչ մը գլուխնիդ ծռեցէք, խոնարհեցէք անոր հեղինակին յիշատակին առջեւ, մի վախնաք, նուաստութիւն ըսել չէ, վասն զի Մուրատեան և Պալեան Սրբազաններու հետ շատեր իրենց հիացումը յայտնած են արդէն։

Առանց զիս ճանչնալու, ընթացքս հակաքրիստոնէական կը հռչակէք։ Սակայն, ներեցէք որ Ձեզ դիտել տամ թէ, եկեղեցին համար իր կեանքը զոհող ճգնաւոր քարոզիչի մը ուղիղ դաւանանքին դէմ գրելով, Դո՛ւք ունեցաք հակաքրիստոնէական ընթացք։

Ահա «այս ամէնը գրեցիք» ո՛վ Պատուելիդ Զորիկեան, և կարծեցիք թէ «ես պիտի լռե՞մ» ոչ, այլ որպէս զի անգամ մըն ալ այս տեսակ փորձութեան մէջ չիյնաք, Ձեր գրած աւելորդաբանութիւնները կը շարեմ աչքերնուդ առջեւ։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄՐ. ՀԷՅ ԵՒ ՊԻՒԼՈՎ ԿՈՄՍ

Միացեալ Նահանգաց Արտաքին գործոց Նախարար Մր. Հէյ և Գերման վարչապետ Պիւլով կոմս, այն երկու Պետական մարդիկն են այս միջոցիս որոնք ամենամեծ դերը կը խաղան Մ. Արեւելեան Պատերազմին առթիւ առաջ եկած միջազգային քաղաքականութեան մէջ։

Վերջին Թղթաբերով առնուած ֆրանսական թերթերէն կը քաղենք հետեւեալ կարեւոր տեղեկութիւնները։—

Իր Օգոստափառ Տիրոջ՝ գերման Կայսեր բացարձակ կամքին վրայ գերման վարչապետը դիւանագիտական բանակցութիւններու մտած է Մր. Հէյի հետ՝ այժմէն միջոցներ ձեռք առնելու համար որպէս զի ո և է պարագայի տակ Չինաստան չխառնուի Ռուսիոյ և Ճափոնի պատերազմին, և այդ երկիրը չէզոք մնայ։ Ռուսիոյ բաղձանքն ալ այդ է։ Ֆիկարօ կ'ըսէ թէ Զարը խնդրեր է Վիլհելմ Կայսրէն այս մասին միջազգային կարգադրութիւն մը ընել, և Ռուսիան մինչեւ վերջը մինակ թողուլ Ճափոնի հետ։ Որովհետեւ եթէ Ճափոն չինական նահանգ մը մտնէ, ինչպէս ժամանակին Ռուսիա մտաւ Մանչուրիա, այն ատեն ի հարկէ պիտի միջամտեն Եւրոպական Տէրութիւնք, որոնք երաշխաւորած են Չինաստանի հողային ամբողջութիւնը։ Բայց Ճափոն պայման պիտի դնէ որ Ռուսիա քաշուի Մանչուրիայէն որպէս զի ինք ալ իր գրաւած չինական նահանգէն դուրս ելնէ։ Ֆիկարօ կը յարէ թէ, ահա այս դժուարութեան առաջքը այժմէն առնելու համար Ռուսիա իր բարեկամ Գերմանիոյ միջնորդութիւնը խնդրած է այս մասին։ Ճափոն, եթէ յաղթանակ տանի, կրնայ Մանչուրիա մտնել և կռուիլ Ռուսիոյ դէմ, և Չինաստանի հողերուն այդ նահանգը գրաւել Ռուսիայէն. ատոր ըսելիք չունի Հիւսիսային Կայսրութիւնը, և ինք ըստ այնմ ցամաքային հզօր պատրաստութիւնները կը շարունակէ այդ պատահականութեան պատրաստ ըլլալու համար։ Մր. Հէյ համամիտ է Պիւլով կոմսին միջազգային դժուարութիւններ չյարուցանելու համար։ Ամերիկեան քաղաքականութիւնը իրեն նպատակ ընտրած է առեւտրական հաղորդակցութիւններուն կատարեալ ազատութիւնը երաշխաւորել Ծ. Արեւելքի մէջ։ Ներկայ պատերազմի միջոցին ալ իր բոլոր ջանքերը պիտի ընէ հաստատ հիմերու վրայ դնելու համար այդ քաղաքականութիւնը։ Ֆիկարօ շարունակելով իր դիւանագիտական

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 6

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ
Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

—Լուի՛զ, ըսաւ վայրկեան մը կենալէ ետքը, Լուի՛զ աղէկ չըրիր զիս ձգելով...։ Պարկեշտ կիները իրենց էրիկնէն չեն զատուիր այսպէս...։ Ես բերնովս ըսեմ քեզի որ յանցանքը իմս էր։ Բայց ի՞նչ ընեմ։ Ձեռքս չէ՛։ Երբեմն բարեկամներու հետ քանի մը գաւաթ կը ճնկեմ, և այն միջոցին եթէ մէկը պատուոյ դէմ բան մը զուրցէ ինծի, չեմ դիմանար։ Արիւնը գլուխս կ'ելլէ։ Ի՞նչ ընելիքս չեմ գիտնար...։ Բայց ասանք ի՞նչ կարեւորութիւն ունին մեզի համար...։ Էրիկ, կնիկ չե՞նք...։ Ասանկ բաներ շա՛տ կը պատահին ամէն տեղ...։ Դուն ասկէ ետքը նայէ որ ի՛նչպէս պիտի փոխուիմ...։ Վարպետս զիս փառաւորապէս վռնտեց քովէն...։ Բայց ան ալ հոգս չէ՛...։ Տասը հատ վարպետ կրնամ գտնել ես, եթէ ուզեմ։ Նորավարժ աշկերտ մը չեմ։ Ձեռքէս գո՛րծ կուգայ, գո՛րծ։ Կ'իմանա՞ս։ Այս մասին որչափ պարծենամ, իրաւունք ունիմ։ Արհեստիս մէջ ոտքիս եկող մարդ չի կայ...։

Ռիգաու հեգնական քրքիջ մը արձակեց, և գլուխը վեր առնելով,

—Լուիզ, գոչեց կրկին խրոխտ կեցուածքով մը, տարիէ մը ի վեր կայ որ երեսդ չեմ տեսած...։ Բայց գոհ եմ որ բնաւ փոփոխութիւն չես կրած...։ Միշտ նոյն աղուոր աչուըներով գրաւիչ կինն ես...։ Ա՛լ քէնը մէկդի դիր, և եկուր գրկէ զիս։

Գինովը անգամ մը եւս թեւերը տարածեց դէպի առաջ, բայց դժբախտ կինը նորէն ետ մղեց զայն զզուանքով, և սենեակին մէկ անկիւնը քաշուեցաւ։

Ռիգաու կեցաւ մէկէն ի մէկ։

Կատաղութեան ցոլք մը կը վառէր իր աչքերուն խորը։

—Ինծի նայէ՛, ըսաւ հրամայական ձայնով մը, ըսէ՛, պատասխան տո՛ւր, ես քու էրիկդ չե՞մ...։

—Ո՛չ, պատասխանեց Լուիզ ամուր շեշտով մը, ո՛չ։ Ի՛նչ սեւ օր է եղեր այն օրը որ քեզ իմ դէմս հաներ է։ Ամէն բան վերջացած է մեր մէջ։ Մենք իրար պիտի մոռնանք և իրարու անծանօթ պիտի մնանք այսուհետեւ։

—Ա՛յդ տեսակ տրամաբանութեան խելքս շատ չի հասնիր։ Ես սա՛ միայն գիտեմ որ դուն իմ կնիկս ես և ես ալ քու էրիկդ։ Ասկէ բնական ի՞նչ կրնայ ըլլալ աշխարհի վրայ։ Քանի որ աս ասա՛նկ է, պէտք է որ գրկեմ քեզ անպատճառ։

Ռիգաու մէկ ոստումով Լուիզի վրայ խոյացաւ և թեւերէն բռնեց։

—Զգէ՛, անշնո՛րհք, աներե՛ս, պոռաց դժբախտ կինը սարսափահար։

Եւ անգամ մըն ալ ետ մղեց զայն դողդղալով։

—Լուի՛զ, շեշտեց Ռիգաու ակռաները սեղմելով, Լուիզ, խելքդ տուն կանչէ, ետքը դուն գիտես։

—Ա՛հ, հառաչեց կինը արհամարհանօք ուսերը թօթուելով, կը ճանչնամ քեզ, գիտեմ թէ ի՛նչ բաներու կարող ես։ Ասկէ առաջ արցունքներով միայն կը պատասխանէի քու վայրագ ու բարբարոսական ընթացքիդ, բայց հիմակ կրնամ ինքզինքս պաշտպանել քու անգթութիւններուդ դէմ։

—Լուիզ, յարեց Ռիգաու յանկարծական մեղմութեամբ մը, եղածը եղած է։ Եթէ հին կեանքը մոռնանք, եթէ անցեալին յիշատակները սրբենք մեր մտքէն, դեռ կրնանք միասին երջանիկ օրեր վայելել։

—Անկարելի է, անկարելի է այդ։ Ես հին կեանքը մոռնալու համար եկայ հոս, բայց կարելի չեղաւ։ Կը խնդրեմ, ինչո՞ւ եկար հոս։ Ի՞նչ կ'ուզես ինձմէ։

—Ի՞նչ կ'ուզեմ քեզմէ...։ Տարօրինա՛կ հարցում...։ Քեզմէ ուզածս շա՛տ պարզ բան է։ Կ'ուզեմ քեզի տանիլ այս տեղէն...։

—Տանի՛լ... բայց ո՞ւր...։

—Բարիզ...։

—Երբե՛ք, երբե՛ք, գոչեց Լուիզ բուռն զայրոյթով մը, ասկէ վերջը անկարելի է ապրիլ քեզի պէս անգութ հրէշի մը հետ...։

—Բայց եթէ պահանջե՛մ... եթէ հրամայե՛մ...։

—Միշտ միեւնոյն պատասխանը պիտի ստանաս։ Ա՛լ հերիք է, որչափ լացուցիր զիս...։ Ասկէ վերջը չպիտի թողում որ անխղճութիւններուդ զոհ ըլլամ։ Ես հոս եկայ, առանձնութեան մէջ քիչ մը հանգիստ գտնելու համար, և դուն նորէն դժոխքի՞ պիտի վերածես տունս։ Չէ՛, չե՛մ ընդունիր, չե՛մ ընդունիր...։

—Բայց, Լուիզ, աղէ՛կ մտածէ, աղէ՛կ խորհրդածէ...։

—Ես ո՛չ մտածելու պէտք ունիմ և ո՛չ ալ խորհրդածելու։ Որոշումս որոշո՛ւմ է։ Աշխարհի վրայ հազարաւոր էրիկներ կան, որոնք կը գուրգուրան իրենց ընտանիքին վրայ, և դուն աւելի՛ արցունք թափել կուտաս ինծ, վասն զի կինը լացնե՛լ, ծեծել, անարգե՛լ հաճոյք մըն է քեզի համար։ Թո՛ղ տունդ տեղդ քրքրի, Թո՛ղ կինդ անօթութենէն սատկի, սիրտդ անգամ չի խղճար։

Լուիզ խորունկ հառաչանք մը արձակեց, ու կեցաւ պահ մը շունչ առնելու համար։

Յետոյ շարունակեց միեւնոյն ոգեւորութեամբ.

—Շնորհակալ եմ քու բարեացակամութենէդ, բայց ես հոս մնալ կ'ուզեմ այսուհետեւ։ Գնա՛, հեռացի՛ր իմ քովէս, մի՛ վրդովեր տանս խաղաղութիւնը։ Ա՛լ մի ունենար այն պատրանքը թէ կինդ պիտի հաւանի գերիդ ըլլալ վերստին, երբ անողորմաբար խորտակեցիր անոր կեանքը, երբ անոր հոգին լեցուցիր անբուժելի վէրքերով։

Լուիզ լռեց։

Արցունքի կաթիլներ կը թրջէին իր աժգունած այտերը։

Գինովը բնաւ չայլայլեցաւ սակայն այս զարհուրելի խօսքերէն։ Բռունցքները ամուր կերպով մը սեղմած, դիւային ծիծաղ մը դէմքին վրայ, անշարժ կեցած էր իր տեղը աչուըները միշտ դժբախտ կնոջ բիբերուն խորը սեւեռած։

(Շարունակելի)

տեղեկութիւնները այս հիման վրայ, կը յարէ թէ, Գերմանիոյ և Միացեալ Նահանգաց այս տեսակէտին բոլորովին համամիտ են նաև Ֆրանսա և Մեծն Բրիտանիա. բայց ասոնք ուղղակի գործին մէջ չեն մտներ, որպէս զի կողմնակցութեան կասկած չտրուի, քանի որ մին Ռուսիոյ և միւսը Ճաբոնի զինակիցն է։ Բանակցութիւնները ուղղակի տեղի կ'ունենան Միացեալ Նահանգներուն և Գերմանիոյ միջև, և այսօր վաղը կը յուսացուի այս մասին վերջնական կարգադրութիւն մը ապահովել և Ծ. Արեւելքի ներկայ Պատերազմը սահմանափակել միմիայն Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջև։ Ուրիշները այն ատեն պարզ հանդիսատես պիտի ըլլան։

Ֆրանսացի, Գերման, Աւստրիացի պատերազմական գործերու և ռազմավարութեան մասնագէտները շարունակելով իրենց տեսութիւնները Ճաբոնի և Ռուսիոյ Պատերազմին հնարաւոր հետեւութիւններուն վրայ, կ'ըսեն թէ դժուար պիտի ըլլայ Ճաբոնի՝ կռուիլ ցամաքի վրայ Ռուսիոյ դէմ, որուն ցամաքային զօրութիւնը առաջին կարգի է։ Նաւամարտերուն ռուսական անյաջողութիւնը զօրութեան ամբողջ նժարը Ճաբոնի կողմը չը դարձներ, կ'ըսեն, կա՛ն դեռ Գօրէայի մէջ մղուելիք ճակատամարտները, կա՛ն դեռ Մանչուրիոյ մէջ մղուելիք կռիւները։ Ռուսիա առ այժմ ցամաքին վրայ գործողութիւններու սկսած չէ, մինչև որ ամբողջացնէ իր զօրաց առաքումները։ Ճաբոնցիք բռնած են Գօրէայի մայրաքաղաքը՝ Սէուլ, և շատ հաւանական է որ Ռուսք իմէտոյ Մանչուրիոյ և Եալու գետին ճամբով սկսին իրենց նշանաւոր յառաջխաղացութիւնը դէպի Սէուլ։ Անոր վճռական ճակատամարտները ա՛յն ատեն տեղի պիտի ունենան թէ՛ Գօրէայի ցամաքին վրայ և թէ տեղ տեղ Մանչուրիոյ ծովեզերքներուն վրայ, ուր պիտի յաջողին ցամաք ելնել Ճաբոնցիք։

Տեպա իր վերջին թիւին մէջ հետեւեալը կը գրէ.—

«Ընդհանուրին ուշադրութիւնը կեդրոնացած է Ծ. Արեւելքի նաւային և զինուորական գործողութիւններուն վրայ. քաղաքագէտները և դիւանագէտները կը դիտեն ուշի ուշով Տէրութեանց բռնած դիրքը, որ շատ գոհացուցիչ է, և այսպէս պիտի ըլլայ մինչև թշնամութեանց վերջը։ Անգլիա Ճաբոնի հետ դաշնակցած ըլլալով, կը վախցուէր որ Մեծն Բրիտանիա պիտի միջամտէր, բայց այս երկիւղները չեն արդարանար, և Անգլիոյ հանդիսաւոր յայտարարած չէզոքութիւնը ապացոյց մըն է թէ այդ Տէրութիւնը պիտի չմիջամտէ, բաւական է որ ուրիշ Տէրութիւն մը Ռուսիոյ հետ չմիանայ Ճաբոնի դէմ։ Այս վերջին պարագան անհաւանական ըլլալով, ամէն պատճառ կայ կարծելու թէ, Անգլիա, փոխանակ Ճաբոնի հետ միանալու իր սովորական քաղաքականութեամբ միայն պիտի զբաղի, և իր շահերը պիտի յառաջացնէ Կեդր. Ասիոյ զանազան կողմերը, օգուտ քաղելով Ռուսիոյ ներկայ զբաղումներէն, ինչպէս Ռուսիա նոյնը ըրաւ օգուտ քաղելով Հարաւ-Ափրիկեան պատերազմին ատեն Մեծն Բրիտանիոյ ծանր դժուարութիւններէն։ Ուստի, կ'ըսէ Տեպա, միւս Տէրութիւններէն վախնալիք տեղ մը չկայ. կը մնայ միայն Չինաստանի չէզոքութիւնը, որուն համար ալ կ'աշխատին գիշեր ցերեկ Գերման կառավարութիւնը և Միացեալ Նահանգները։ Ամէնուն ալ նպատակն է կռիւը Գօրէայէն և Մանչուրիայէն դուրս չտարածել, և այնպէս մը կարգադրել որ պատերազմին վերջը ապահովուած ըլլայ Չինաստանի անկախութիւնը և հողային ամբողջութիւնը։ Այս նպատակին հասնելու համար Տէրութիւնք դիւանագիտական ձեռնարկներու կը դիմեն այս միջոցիս։ Ռուսիոյ շահերն ալ կը պահանջեն որ, կ'ըսէ Տեպա, Չինաստան չէզոք մնայ, ինչպէս իր մասնաւոր խնդրանքին վրայ էր որ Գերման կառավարութիւնը այդ մասին Միացեալ Նահանգաց մօտեցաւ։

ՎԱՐՉԱՊԵՏ Մ. ՔՈՆԲ

Զատկական արձակուրդին առթիւ Ֆրանսայի վարչապետը դէպի Ալժերիա ծովային պտոյտ մը պիտի կատարէր։ Բայց Ֆրանսայի նախարարաց վերջին խորհուրդին մէջ որոշուեցաւ որ ներկայ Պատերազմին հետեւանօք Վարչապետը բազում զբաղումներ ունենալով, այդ ուղեւորութիւնը յետաձգուի, ինչպէս Վիլհէլմ կայսր յետաձգեց իր ծանուցեալ ուղեւորութիւնը Միջերկրականի մէջ։ Հետեւաբար պէտք եղած տեղերը իմաց տրուեցաւ թէ, Վարչապետը այս միջոցիս չի կրնար մայրաքաղաքէն բացակայ գտնուիլ։

⁂ Կոլուայի Խմբագրապետ Մ. Արթիւր Մէյեր՝ Բարիզի Մամլոյն Սէնտիքային նախագահին նամակ մը ղրկելով, կը խնդրէ որ ժողովի հրաւիրուին բոլոր լրագրապետները՝ ռուս վիրաւորներուն օգնելու նպատակաւ միջոցներ ձեռք առնելու համար։ Հաւաքուած դրամները Կարմիր Խաչի ընկերութեան պիտի յանձնուին, որուն միջոցաւ պիտի կատարուի բաշխումը։ Մր. Արթիւր Մէյեր իր նամակը կը վերջացնէ այսպէս.— «Եթէ սրտով Ֆրանսայի զինակցին հետ ենք, բայց պէտք չէ մոռնանք թէ մարդասիրութիւնը ընդարձակ պարտաւորութիւններ կը դնէ մեր վրայ, և պէտք է Կարմիր Խաչի Ընկերութեան տանք ամէն դիւրութիւն յարմար դատած կերպովը դրամական բաշխումներ ընելու համար նաև Ճաբոնցի վիրաւորներուն։»

⁂ Լոնտոնի մէջ ևս նոյն մտօք սկսաւ հանգանակութիւն կատարուիլ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Անգլ. կառավարութիւնը Երեսփ. Ժողովին մէջ նոր հարցման մը պատասխանելով յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա որոշած է մինչև վերջը չէզոքութիւնը յարգել, բաւական է որ ուրիշներ ալ իր օրինակին հետեւին։ Հերքելով այն զրոյցը թէ Անգլիացիք իրենց Վայհայվայ նաւահանգիստը Ճաբոնցիներուն նաւային գործողութեանց իբրև խարիսխ ցոյց տուած են, և թէ ճաբոնական մարտանաւերը ուղղակի այդ նաւահանգիստէն գալով, գիշերային ծանօթ յարձակումը ըրին ռուսական մարտանաւերուն վրայ, Լորտ Լէնստաուն յայտարարեց թէ բոլորովին անհիմն է այդ զրոյցը, և կառավարութեան յայտարարութեան անկեղծութիւնը ապացուցանելու համար բաւէ թէ, խիստ քննութիւն բացուած է այս մասին, և Վայհայվայի անգլ. իշխանութեանց հեռագիր զրկուած է իմանալու համար թէ իրօք Ճաբոնցիք օգտուած են անգլիական այդ նաւահանգիստէն, որ Բորթ Արթուրի շատ մօտիկը կը գտնուի։

ՃԱԲՈՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Ռուսական կարեւոր նաւախումբ մը այս միջոցիս խարսխած է Ճիպութիի ֆրանսական նաւահանգիստը։ Ճաբոնական կառավարութիւնը Բարիզի իր դեսպանին միջոցաւ դիտողութիւն ըրաւ արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէի թէ, Ֆրանսա չէզոքութիւն յայտարարած ըլլալով, պէտք չէ որ ռուսական մարտանաւերը որոշեալ կարճ ժամանակէ մը աւելի խարիսխ նետեն չէզոք Տէրութեան մը նաւահանգիստը։ Մ. Տէլքասէ յայտարարեց թէ ռուսական մարտանաւերը բուն նաւահանգիստին մէջ չեն գտնուիր, այլ բացերը, սակայն Ճաբոնի դիտողութեան վրայ հարկ տեսնուեցաւ ազդարարել ռուսական նաւախումբին հրամանատարներուն որպէս զի հեռանան բոլորովին Ճիպութիի ջուրերէն։ Վերջին լուրերը կ'ըսեն թէ ռուսական տորմիղը արդէն ճամբայ ելած է Ճիպութիէ, ուր եկած էին իրենց միանալու նաև քանի մը նոր Թորփիլանաւեր և Թորփիլահալածներ։

⁂ Ճաբոն նոյն դիտողութիւնը պիտի ընէ նաև Գերման կառավարութեան, ա՛յն մտօք թէ Ռուսիա Համպուրկի նաւահանգստէն երկու գերման շոգենաւ վարձած է, զորոնք թնդանօթով և ռազմամթերքով լեցուած Ծ. Արեւելքի ջուրերը կը ղրկէ։

⁂ Մէկ շաբաթուան միջոցին դէպքերը Ծ. Արեւելքի մէջ արդէն ա՛յնքան որոշ ուղղութիւն մը առին որ համբերութեամբ կարելի է սպասել վերջնական արդիւնքի մը, կ'ըսէ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Դրամական մեծ Ընկերութեան մը վարիչ Ֆրանսացի Մ. Թէրիզօն, Ծ. Արեւելքի դէպքերուն սեղանաւորական արձագանգներուն վրայ խօսելով կ'ըսէ.—«Երկրին դրամական պատրաստ կարողութիւնը անհուն է, առեւտրական թուղթին զեղչի սակը հարիւրին երկուք է միայն. ուստի Ռուսաճաբոնական պատերազմը չէր կրնար նեղութիւն պատճառել մեզի։ Առ առաւելն արժեթուղթի հրապարակը պիտի նեղուի միայն քիչ մը, այն ալ առ այժմ հաւանական չէ։ Ռուսիոյ ոսկեդրամի մթերքը ուրիշ ամէն երկիրներէ աւելի է, պատերազմի ծախքերը այդ մթերքին հետ համեմատութիւն չունին։ Ռուսիոյ մէջ գտնուած միջոցիս կը զարմանայի հրապարակին վրայ շրջաբերութեան մէջ տեսնելով ա՛յնքան ոսկի։ Վստահ եղիք թէ Ճաբոնի հետ Ռուսիոյ պատերազմը աւելի քիչ սուղի պիտի նստի որքան Անգլիոյ պատերազմը Թրանսվաալի դէմ։ Պատերազմին առաջին լուրերուն վրայ հրապարակը քիչ մը տարուբերեցաւ, բայց ամէն պատերազմի սկիզբը այսպէս կ'ըլլայ, հետեւանք չունենար և կ'անցնի։ Հիմայ հանրային ուշադրութիւնը աւելի արթնցած է Եւրոպայի մէջ, և հետեւաբար դէպքերն անգամ քիչ շատ կ'ազդեն դրամատէրներուն և սեղանաւորական հրապարակի չոլխերուն ջղային վիճակին վրայ։ Դեռ անկէ քանի մը տարիներ առաջ երբ Ճաբոն Չինաստանի դէմ կը պատերազմէր, քանի՛ քանի մարդիկ չէին գիտեր բնաւ թէ ո՛ւր է Թօքիօն, ո՛ւր է Վլատիվոսթոքը։ Քանի՛ քանի Բարիզցիներ համբեր ձեզի որոնք չէին գիտեր թէ երկրագունդին ո՛ր կէտին վրայ կը գտնուէր Գօրէան կամ Դեղին ծովը.... Բայց այն թուականէն ի վեր ֆրանսական ժողովուրդին հանրային կրթութիւնը երթալով զարգացաւ, վարժուեցաւ չհետաքրքրուիլ ա՛յնքան հեռաւոր օտարներուն կեանքով, աշխարհագրութիւն սորվեցաւ, որուն մէջ Ֆրանսացիներու ունեցած տգիտութիւնը յաճախ մեր երեսին կը զարնէին մեր դրացի Անգլիացիները։ Այս է պատճառը որ Ծ. Արեւելքի մէջ մղուած պատերազմը անգամ առաջին հարուածը ունեցաւ Եւրոպայի դրամական հրապարակին վրայ»։

ՄԵՏԱՔՍԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ռուսաճաբոնական պատերազմը Լիոնի մէջ սրտայուզում առաջ բերած է։ Յայտնի է արդարև թէ Ֆրանսայի այդ մեծ քաղաքը Ծ. Արեւելքի հետ ի՛նչ յարաբերութիւններ ունի։ Ճաբոնական կոչուած մետաքսեղէններուն մեծագոյն մասը Լիոնի մէջ կը պատրաստուին Թօքիօ ղրկուելու համար, ուրկէ յետոյ Եւրոպա կը ղրկուին ճաբոնական էթիքէթով։ Յայտնի է թէ ներկայ պատերազմը պիտի կազմալուծէ և մեծապէս պիտի պակսեցնէ Լիոնի այդ կարեւոր վաճառականութիւնը, ուստի Լիոնցի գործարանատէրները անհանգիստ են և մետաքսի ճարտարարուեստական տագնապէ մը կը վախնան։

⁂ Ճաբոնական մետաքսին գինը Նիւ Եորքի մէջ հարիւրին տասը բարձրացաւ պատերազմին պատճառաւ։

⁂ Լիոնի մանարաններուն մէջ այժմէն թուլութիւն մը կը տեսնուի աշխատութիւններու մասին։ Արտաքին գնումներ պակսած ըլլալով և դէպի Ճաբոն ծրարներու առաքումը գրեթէ մեծ դժուարութիւններու մատնուած ըլլալով, մետաքսին գինը իջնալու հակամէտ է։

ԲԱՄԲԱԿԸ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Եւրոպայէն եկած լուրերը ուշադրութիւն կը հրաւիրեն պատերազմին հետեւանօք բամպակի գնոյն քիչ շատ իջնալուն վրայ։ Ծ. Արեւելքի հրապարակներուն կողմէ գնումներու արգելութիւն չառնուելով Եւրոպացի և Ամերիկացի վաճառականներուն մթերքը կեցած է, նոր ապրանքի սպառողութիւն չկայ, հետեւաբար խամ նիւթին խնդրանքն ալ առաջուան պէս սաստիկ չէ։ Այս պատճառաւ թէ՛ Ամերիկայի և թէ Լիվըրբուլի հրապարակներուն վրայ բամպակի Սակարանին ջլադրգիռ վիճակը դադրած է մտահոգութիւն պատճառելէ։ Նիւ-Եորքի և Նոր Օրլէանի ջոջ գնորդները հրապարակէն քաշուած են առ այժմ. ո՞ւր է հիմա անոնց անդուլ գործունէութիւնը, երբ սովալլուկներու պէս հրապարակին վրայ կ'իյնային և իրենց ձեռքին մէջ կը կեդրոնացնէին Սակարաններուն մթերքը։ Հիմա քիչ շատ հանգիստ կ'ընեն։ Մանչեսթրէն կը գրեն թէ բամպակին գինը միշտ աւելի իջնալու հակամէտ շարժում մը ցոյց կուտայ առ այժմ, թէև 7 քէնթէն պակաս իջած չէ։

⁂ Յայտնի է թէ այս միջոցիս անդրսիպերիական երկաթուղիով Ծ. Արեւելք գացող ճամբորդները պարտաւորուած են մինչև Պայքալ Լիճէն անցնիլ կամ շոգենաւով, կամ—եթէ լիճը սառած է—սահնակով։ Ռուս կառավարութիւնը պատերազմը նկատի առնելով, հրամայեց առժամեայ երկաթուղի ճամբայ մը շինել լիճին սառոյցին վրայ. մինչև Փետր. 28 պիտի աւարտի այս գործը։ Եթէ այդ թուականէն առաջ աւարտին աշխատութիւնները, ռուս կառավարութիւնը օրական 3000 րուպլի պարգև մը պիտի տայ ձեռնարկուներուն։ Աշխատութիւնք սկսան Փետր. 3ին։ Բայց Պայքալ Լիճին սառոյցին վիճակը յեղյեղուկ ըլլալով կը վախցուի թէ տեղ տեղ անկարելի պիտի ըլլայ երկաթեայ ձողերուն կամ գերաններուն զետեղումը։

⁂ Ճամբաներու և հաղորդակցութեանց Նախարար իշխան Խիլքօվ աշխատութիւններուն մօտէն հսկելու համար Պայքալ Լիճին վրայ կը գտնուի այս պահուս։

ԶՐԱՀԱՊԱՏ ՅԱԾԱՆԱՒ

Գերման նաւային սպայ մը Բորթ Արթուրի նաւամարտին և ռուսական ձախողութեան վրայ խօսելով մասնագիտական յօդուածի մը մէջ, կը յայտարարէ թէ առանց զրահի յածանաւերը բնաւ կարեւորութիւն չունին ծովային արդի պատերազմներուն մէջ։ Ռուսք այդ տեսակէն բազում մարտանաւեր ունին, և Բորթ Արթուրի նաւամարտին մէջ այդ առանց զրահի յածանաւերն ալ մասնակցած էին կռուոյն։ Գերման սպան կը պախարակէ ծովակալ Սթարքի այս անզգուշութիւնը, յայտարարելով թէ փայտեայ յածանաւերը լրատարի պաշտօն միայն կրնան կատարել հիմա։ Անոնցմէ պահանջուած միակ կարողութիւնը պէտք է ըլլայ, կ'ըսէ, արագընթացութիւնը, բայց բուն կռիւներուն մասնակցիլը անոնց գործը պէտք չէ ըլլայ, քանի որ հիմակուան գործածուած ծովային թնդանօթները ա՛յնքան ուժով են և առաջին հարուածով իսկ ծակող ծակծկող։ Գերման սպան իր ըսածներուն հաստատութեան համար օրինակ բերելով զրահապատ յածանաւերը, կ'ըսէ թէ ռուս ծովակալ Սթարքի նոյն տեսակ մարտանաւերը թէև զարնուեցան, սակայն ոչ մահացու կերպով և ժամանակ անցնելէ վերջ կարելի պիտի ըլլայ զանոնք դարձեալ գործածել, մինչդեռ միւս յածանաւերը բոլորովին կորսուած պէտք է համարել։ Ռուսներէն զատ ոչ մէկ ուրիշ ծովային Տէրութիւն այլ ևս առանց զրահի յածանաւ շինել կու տայ։ Գերմանիա իր փայտէ յածանաւերը ասկէց առաջ իբրև առեւտրական փոխադրանաւ ընկերութիւններու ծախեց և անոնց տեղ զրահապատներ շինեց։

«ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՍՈՒՏ ՄԸ»

Այս վերնագրով Բեթերսպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրեն Նիւ Եորք Հէրըլտի—

«Յայտնի է թէ Ճաբոնցիք այս պատերազմին համար ալ կը հետեւին նոյն մեթոտին զոր բանեցուցին Չինաստանի հետ իրենց պատերազմին ժամանակ այսինքն կ'արգիլեն ո և է օտար թղթակցի հետեւիլ իրենց շարժումներուն, և շատ կ'աշխատին խնամով գաղտնի պահել իրենց կորուստները. այնպէս որ Բորթ Արթուրի վերջին յարձակման միջոցին այնպէս կարծուեցաւ թէ Ռուսք միայն վնաս տուած էին, և Ճաբոնցիք երբ թէ առանց ո և է վնասի գործէն քաշուած էին։

«Արդ, գործը բնաւ այդպէս չէ եղած։ Այս տողերը գրած ատենս ձեռքիս մէջ ունիմ ծովակալ Ալեքսիէվի մէկ հեռագրին պատճէնը, որ այս առաւօտ (Փետր. 12) հոս հասաւ, և որ այս միջոցիս կ'ուսումնասիրուի Ռուս Սպայակոյտին կողմէ։ Հեռագրէն կը հասկցուի թէ Փետր. 8ի գիշերը Բորթ Արթուրի ռուսական նաւատորմին վրայ գիշերային յարձակման միջոցին, Ճաբոնցիներուն երեք յածանաւերը և տասներկու թորփիլանաւերը ծանրապէս վնասուեր են։

«Բորթ Արթուրի ռմբակոծութեան ժամանակ, որ երկրորդ օրը տեղի ունեցաւ, ցամաքին բերդերը կռուելու անկարող վիճակի մը դատապարտեցին հինգ ճաբոնական մարտանաւեր և ինը թորփիլանաւեր։ Ռուս նաւատորմն ալ օգնեց յարձակումը վանելու գործողութեան, և նոյն իսկ վնասուած Ռեթվիզանը և Ցեզարեւիչը մասնակցեցան գործողութեան։

«Ճաբոնական նաւախումբը, որուն եկաւ միացաւ քիչ վերջը պահեստի նաւախումբն ալ, բաւական ողորմելի վիճակի մէջ դարձաւ գնաց դէպի Վայհայվայ, ռուսական նաւատորմին կողմէ շատ մօտէն հետապնդուած։ Երկու կողմէն ծանր կորուստներ կան։

«Ռուս բանակին ամէնէն փայլուն սպաներէն մին զօրավար Րէնինքամֆ Ծ. Արեւելքի հեծելազօրաց ընդհանուր հրամանատարութեան կոչուեցաւ։» (Երէկի հեռագիր մը այդ պաշտօնը կուտար Լուի Նաբոլէոն Ֆրանսացի իշխանին, որ Ցարին զինուորական ծառայութեան մէջ կը գտնուի։)

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Զուարճալի իրողութիւն մը պատահեր է անցեալները Բարիզի Սակարանին մէջ, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ յանկարծական դէպքերը ո՛րքան ծիծաղաշարժ դէպքերու առիթ կ'ըլլան երբեմն Սակարանի աշխարհին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, Ծ. Արեւելքի տագնապին հետեւանօք, ընդհանուր շարժում մը կար թուղթ ծախելու. կասկածելով թէ պատերազմին վրայ շատ պիտի կորսին գինները, ուստի խոհեմութիւնը կը պահանջէ ժամանակին ձեռքէ հանել և դրամի վերածել։ Բարիզցի ջոջ դրամատէրներէն մին ճիշդ այս խորհուրդով բաց ծախեր է ահագին քանակութեամբ արժեթուղթ։ Պատերազմը կը ծագի, թուղթերը կ'իյնան, մեր ջոջին գուշակութիւնը կը կատարուի։ Բայց քանի մը օր վերջ յանկարծամահ կ'ըլլայ (թերեւս ուրախութենէն)։ Անմիջապէս, ինչպէս կը պատահի այսպիսի պարագաներու մէջ, միջնորդները նորէն գնեցին անոր իր ողջութեան ատեն ծախածները։ Բայց երկրորդական գործողութիւնը չկրցաւ մէկ օրուան մէջ կատարուիլ, և անկումը երթալով կը շեշտուէր, մեր հանգուցեալ դրամատէրը իր դագաղին մէջ ալ կը շարունակէր դրամ շահիլ, ճիշդ իբրև թէ դեռ կենդանեաց աշխարհին վերաբերէր։ Սակայն խեղճը բախտ չունի եղեր։ Հաշիւ եղաւ որ եթէ երկու օր եւս մնացած ըլլար, առնուազն մէկ միլիոն ֆր. պիտի շահէր.... Ժառանգորդները անշուշտ հաճելի անակնկալ մը պիտի ունենային։ Գալով իրեն....

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ճաբոնի սպայակոյտին պետ Քոտամա զօրավարը սպարապետ պիտի կարգուի։ Առաջին զօրաբանակին հրամանատարութիւնը պիտի յանձնուի Քուրօքի զօրավարին։

⁂ Գերմանական «Թէթիս» յածանաւը Չէմուլբօ պիտի երթայ՝ գերման հպատակները առնելու։

⁂ Վլատիվոսթոք-Նանկազաքիի ընդծովեայ հեռագրաթելին տեղ, որ վերջերս կտրուեցաւ, Մեծ Ընկերութիւն մը ուրիշ գիծ մը բացած է՝ Մոնկոլիայէն, որ հաղորդակցութիւն մը պիտի հաստատէ Եւրոպայի և Չինու միջև։

⁂ Պահածոներու երեք մեծ գործարաններ ռուս կառավարութենէն կարեւոր ապսպրանքներ ստացան՝ խիստ կարճ միջոցի մը մէջ յանձնուելու պայմանով։

⁂ Թոկիօ ծովակալը կը ծանուցանէ թէ, Ճաբոնի բոլոր կայս. իշխանները ներկայ գտնուեր են Բորթ-Արթուրի նաւային ճակատամարտներուն։

⁂ Զանազան երկիրներու Կարմիր Խաչի Ընկերութիւնները իրենց ծառայութիւնը կ'առաջարկեն Ճաբոնի և Ռուսիոյ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 16.—Բորթ Արթուրի ամրութիւններուն մօտէն անցնող երեք ռուսական թորփիլանաւեր Ճաբոնցիներունը կարծուելով սխալմամբ ընկղմուած են։

ՉԻՖՈՒ.—Կը հաստատուի թէ Բորթ Արթուրի ռուսական նաւատորմին մէկ մասը նոյն նաւահանգիստէն մեկներ է նախընթաց գիշեր։ Բինչանէ Փետր. 11 թուականով կը ծանուցուի թէ Բորթ Արթուրի դէմ Ճաբոնցիներուն յարձակման հետեւանքով Ալեքսիէվ ծովակալը հրաման ըրեր է որ զինուորական չեղող ամէն մարդ մեկնի նոյն քաղաքէն։

ՀԱՄԲՈՒՐԿ. — Համպուրկ-Ամերիկեան գծին Պաքավիա շոգենաւը Վլատիվոսթոքէն 1000էն աւելի փախստականներ առած է, զորս ցամաք պիտի հանէ Մօզի կամ Ցինկդաու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թօքիոյէ Տէյլի Մէյլի կը հեռագրուի թէ, Ռուսք 37,000 զօրք կը համախմբեն Ֆէնկ Քուանկ Չէնկի մէջ, որ Եալու գետին Մանչուրիոյ կողմը ռուսական գլխաւոր ամրոցը ըլլալու սահմանուած է։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Եալուի գետաբերնին առջև Ճաբոնցիներու ըրած նաւային ցոյցը կ'երեւի թէ Ռուսներուն ուշադրութիւնը խաբելու համար եղած բան մըն է։ Ճաբոնական յածանաւերու պաշտպանութեան ներքև բազմաթիւ զօրքերու շարժում մը տեղի կ'ունենայ Լաուօթունկի ծովախորշին մէջ։ Ճաբոնցիներուն նպատակն է կտրել Բորթ Արթուրի Խարպինէն անցնող երկաթուղիին գիծը։

—Ամսոյս 13ին 50 միլիոն րուպլիի նոր թղթադրամ շրջաբերութեան հանուեցաւ, փոխարէն ունենալով ոսկեդրամ։

—Քրոնշտատի հրամանատար և կառավարիչ ծովակալ Մաքարով Ծ. Արեւելք մեկնեցաւ։

ՍԷՈՒԼ.—Ֆրանս. Պասքալ յածանաւը իր մէջ ունենալով Սէուլի ռուս դեսպան Մ. Բաւլովը և անոր ընտանիքը, ինչպէս նաև բազմաթիւ ռուս փախստականներ և Վարիակ ու Քորիէց ռուս մարտանաւերուն ողջ մնացող նաւաստիները, Չէմուլբոյէ Չիֆու մեկնեցաւ։

ՆԻՈՒ-ՉՈՒԱՆԿ.—(Րօյթէր). Ռուսները փակուեցան Նիու-Չուանկի ամրութեանց մէջ։ Ծովակալ Ալեքսիէվ իր սպայակոյտին հետ Բորթ Արթուրէ Խարպին մեկնեցաւ (դէպի հիւսիս, Մանչուրիա)։

ԲԱՐԻԶ.—Ճիպութիէ կը հեռագրուի թէ, Միջերկրականի ռուս նաւատորմը հրաման կը սպասէ իր ճամբան շարունակելու դէպի Ծ. Արեւելք։

ԼՈՆՏՈՆ.—Սէուլէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, Ճաբոնի դեսպանը այցելութիւն տուաւ Գօրէայի Կայսեր։ Կայսրը յայտարարեց թէ, վստահութիւն ունէր Ճաբոնի վրայ և երբեք պիտի չընդունի ուրիշ տէրութեան մը պաշտպանութիւնը։

—Կը ծանուցուի թէ, ռուսական նաւատորմը շարժումներ կ'ընէ դէպ ի Դալիէնուան (Տալնի)։

—Թօքիօյէ հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ, Բազուկա և Նիսին յածանաւերը, զոր Ճաբոն գնած էր Արժանթինի Հանրապետութենէն, ողջամբ ժամանած են Ճաբոն։

ԲԱՐԻԶ.—Սեղանաւորական հրապարակները, պատերազմի վայրէն լուր չառնուելուն պատճառաւ, շատ հանդարտ էին։ Ռուսական և Օսմ. արժեթուղթերուն գիները թեթեւ բարձրացում կրեցին։

ԲԵՔԻՆ.—Չինական Կառավարութիւնը, ռուսաճաբոն պատերազմին մէջ Չինու չէզոքութիւնը հռչակող հրովարտակէն զատ, ուրիշ հրովարտակներ ալ հրատարակեց, որոնց ամէնքն ալ կը հրամայեն զանազան կառավարիչներու՝ հսկել բարեկարգութեան պահպանման վրայ և պաշտպանել միսիոնարները, օտար վաճառականները և անոնց ստացուածքները։ Չինական Կառավարութիւնը այս հրովարտակները հաղորդեց զանազան օտար Տէրութեանց դեսպաններուն, յայտնելով թէ չի կրնար ո և է պատասխանատուութիւն ստանձնել իր չէզոքութեան պահպանման համար ա՛յն չինական հողերուն մէջ որոնք դեռ կը գտնուին օտար Տէրութեանց իշխանութեան տակ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Բոլոր Տէրութիւնները բաց ի Ռուսիայէն, պատասխանեցին Արտաքին գործոց Նախարար Մր. Հէյի ծանուցագրին, Չինաստանի չէզոքացման մասին։

ԴԻԷՆՉԻՆ. — Չիլիի կառավարիչ Եուան Շի Քայ օտար զօրաց հրամանատարներուն պաշտօնապէս հաղորդեց թէ, Շանհայքուան երթալու համար վաղաժամեայ օրը Բաօղինֆուէն մեկնող չինացի զօրքերը պիտի հսկեն Լիաօ գետին եզերաց չինական սահմանագլխին վրայ։ Բուն իսկ չինական հողի վրայ Չինու կողմէ թոյլ չպիտի տրուի պատերազմը մղելու։

ՎԻԷՆՆԱ.—Կէս պաշտօնական Վիէնէր Ապէնտբօսթ, ձեռնհաս աղբիւրէ առնելով կը յայտարարէ թէ բոլորովին անհիմն են այսօր Սակարանին մէջ շրջան զրոյցները, Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ կարծեցեալ զինուորական պատրաստութեանց վրայ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

17 Փետրվար 1904

Ֆրանս. 3% Français)	95 80
Րէժի (Tab. Turcs)	— —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.	79 60
Երկաթուղի (Lots Turcs)	110 —
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	553 —
Թրանսվալ (Transvaal)	97 —

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԱՑՍ. ԻՐԱՏԷ մը արտօնութիւն շնորհեց Սըվազի քաղաքին Ս. Յակոբ եկեղեցին և ուրիշ երկու եկեղեցիները նորոգելու։ Այս նորոգութեան ծախքը պիտի հոգացուի բարեպաշտներու նուէրներով։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և Ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ Արքեպ. Մանկունի և Տ. Յովհաննէս Ս. քհն. Շահպազեան։ Իսկ Քաղ. Ժողովէն Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Մինաս էֆ. Սեթեան, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան, և Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան։

1.— Գարակէօզեան կտակի գործադրութեան համար կազմուած Յանձնաժողովին կողմէ Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան տեղեկութիւն տուաւ թէ՝ նոյն կտակին արդիւնքով գնուած Բերայի Խաչեալ կալուածը Գարակէօզեան էֆ.ի կողմէ վազֆ եղած է յանուն կառուցանելի Որբանոցին, կատարուելով պաշտօնական գործողութիւնները։ Նորատունկեան էֆ. Ժողովին յանձնեց վազֆիէի և ուրիշ զանազան գրութիւնները, յայտնելով թէ ժամանակը հասած է նոյն կալուածին յարակից թափուր գետնին վրայ կառուցանելու յաւելուածական շէնքը և կը սպասուի Վարչութեան հրահանգին։ Խառն Ժողովը ջերմապէս շնորհակալութիւն յայտնեց այն հոգածութեան համար, զոր Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան ցոյց տուած էր իր հանգուցեալ եղբօրը՝ Գարակէօզեան Տիգրան էֆ.ի կտակին գործադրութեան մասին։ Նոյնպէս շնորհակալութիւն յայտնեց թէ՛ Նորատունկեան էֆ.ի և թէ՛ Յանձնաժողովի անդամներուն, որոնք յաջողած էին արդիւնաւորապէս ի գլուխ հանել իրենց յանձնուած կարեւոր պաշտօնը։ Խառն Ժողովը արտօնեց նաև յաւելուածական շէնքին կառուցումը։

Ժողովը ասկէ զատ զբաղեցաւ քանի մը յարաբերական խնդիրներով։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ Խառն Ժողովի նիստէն վերջ, այցելեց Ղալաթիոյ Կեդրոնական Վարժարանը, և ամէն դասարանները զատ զատ այցելելով քննեց աշակերտներուն ուսման վիճակը։ Ն. Սրբազնութիւնը այցելեց նաև նախակրթարանի և աղջկանց բաժինները, յետոյ շաքար բաժնել տուաւ ամբողջ ուսանողներուն։

ԵՐԷԿ Պատրիարքարանի մէջ ուրիշ նշանախօսութիւններ կատարուեցան։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ գիշեր Պատրիարքարանի մէջ գիշերեց, և այսօր կը նախագահէ Մայր Եկեղեցիի արարողութիւններուն։

ԲԻՆԿԵԱՆԷՆ ԿԸ ԳՐԵՆ ՄԵԶԻ.— Դեկտ. մէկին շքեղ հանդէսով մը բացուեցաւ տեղւոյս վարժարանը։ Այս ռաթիւ յատկապէս Անկէն եկած էր. Գէորգ Վրդ. Ասլանեան ներկայ գտնուելու համար հանդէսին։ Վարժարանի դաստատուներուն կողմէ ճառեր և ատենախօսութիւններ արտասանուեցան, որոնց մէջ միշտ աղջկանց կրթութեան ասոգ կարեւորութիւնը կը շեշտուէր։ Ն. Գերպ. յատկապէս բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր թանկագին կենաց համար։ Այս վարժարանը Տ. Գէորգ Վրդ.ի վաղամեռիկ տիկնոջ անունով Նազլուեան պիտի կոչուի, և տարեկան ծախքն ալ ինքը պիտի հոգայ որչափ կենդանի է։ Աղջկանց վարժարանին յարակից է արհեստանոցը, ուր ընտիր շալեր և ծաղկենկար գորգեր սկսան երեւան գալ. առ այժմ 15 աղջիկներ են որ յետ ուսման իրենց դասին այս արհեստներուն կը պարապին։ Տ. Գէորգ Վրդ. Վարժարանին գրադարանին 25 հատոր գիրք նուիրեց և խոստացաւ ուրիշ գրքերով հոխացընել գրադարանը։

—Տ. Վարդան քհն. Ասլանեան բոլորովին քայքայուած ըլլալով գիւղէն. անոր տեղ Տ. Գէորգ Վարդապետի հրամանով, Հասան Օվայի ծերունազարդ Տ. Նիկողոս քհն. եկաւ գիւղս և սկսաւ պաշտօնավարել։

* * *

ՎԱՆԷՆ

ՈՒՂՂՈՒՄ ՄԸ

Արեւելքի Ցուցակը թերթին 5438 թիւով «Աղթամար, Լիմ և Կտուց» վերնագրով տպուած յօդուածին մէջ այն անապատներու միաբանութեան ձգտեալ անմիաբանութիւնը, հակառակութիւնը և իրարմէ վանահայրական պաշտօն խլելու չվայել վարմունքը նաև ասոնց կ. Պոլիս ճարկուոր նման ղրկած գանգատները ի յոյս բերելով և ասկէ յառաջ գալիք վնասները մատնանշելով, միակ խօսք ըսելով մը, առաւելեւ զուտ ճշմարտութիւն եղող իրողութիւններ մը մատնանշած էր, որոնց ներքեւ կար և կայ իսկապէս Աղթամար և Կտուց Անապատներուն համար։ Բայց որովհետեւ Լիմ անապատն ալ միւս երկուքին հետ խառնելու և երեքը մէկ ջրով լուալու սխալը գործած էր, ահա այս սխալն է զոր կը փութանք հրապարակաւ հերքել և յայտնել թէ, Լիմ անապատի մասին Պ. Ցուցակի տուած տեղեկութիւնները անհիմն էին։ Ըստ որում Լիմ Անապատի միաբանութիւնը ոչ մէկ խմբակի, անմիաբանական և կամ պաշտօնի թեկնածական ձգտում ունի, այլ ամբողջ միաբանները միաբան են, կը շնչեն ու խաղաղիկ ու հանդարտ կենցաղով մը կ'ապրին։ Եւ այս՝ շնորհիւ անտարակոյս ոչ միայն իրենց Եպիսկոպոս Վանահօր հոգածութեան, այլ նաև իրենց իրարու նկատմամբ տածած խաղաղասիրական վայել զգացմանց ու զարգացումին։

Կը խնդրուի Պ. Ցուցակէն որ հաճի անգամ մը Պատրիարքարան երթալ անձամբ համոզուելու համար որ Լիմ անապատի միաբանութենէն ոչ մէկ գանգատագիր ղրկուած է հոն, որպէս զի ուրիշ առթիւ զգուշանայ յայտնուած ճշմարտութեանց հետ սխալներ ալ չը խառնելու։ ԹՂԹԱԿԻՑ

Վան, 19 Յունուար 1904

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Կիրակի, ըստ սովորութեան տեղի ունեցաւ, մեծաւ ոգեւորութեամբ և շքեղ հանդիսաւորութեամբ, Մօտայի Մխիթարեան վարժարանին, Բարեկենդանի հանդէսը։

Սրահը օսմ. և իտալական դրօշներով զարդարուած էր և երկսեռ հոծ բազմութեամբ մը լեցուած էր։ Միաբանները ամէն կողմ քաղցր հիւրասիրութիւն մը կ'ընծայէին։ Կը նախագահէր Վեր. Արփիարեան Ա. եպիսկոպոսը ունենալով Ճնտայեան եպիսկ., և Պոլսոյ Վենետիկեաններու մեծաւոր Հ. Գանթարեանը։

Հանդէսը սկսաւ Համիտիէ քայլերգով, զոր նուագեց դպրոցին բազմանդամ նուագի ուսուցիչ Sige. Caricopoulo։

Քայլերգէն անմիջապէս վերջ դպրոցին աշակերտներուն կողմէ, յաջողապէս ներկայացուեցաւ Պղուտօնի Նաւաբեկեալները երեք արարով կատակերգական տաղ մը։

Երգախառն Միջնարար մըն ալ, որ ոչ նուազ զուարճացուց մեզի։

Միջնարարներուն, նուագախումբ մը գլուխը ունենալով նախկին աշակերտներէն կարող դաշնակահար Պ. Գէորգ Ունճեանեանը, որոտաւոր կտորներ կը նուագէր։

Ներկայացուեցաւ նաև Granviaի երեք գողերու մասը։

Յետոյ դպրոցի հին աշակերտներէն, կարի վարպետ զարդարիչ-ծաղրիչ Պ. Սահակեան դաշնակի ընկերակցութեամբ իտալերէն լեզուով ներկայացուց զուարթ Օբերէթ մը։ Պ. Սահակեանի դաս ձայնին պարզած նրբութիւնները, խիստ մաքուր իտալերէն արտասանութեան մը միացած, այս ընտանեկան հանդէսին աւելի եւս փայլ մը կ'ընծայէին։

Վարժարանէն երկու պարոններ ներկայացուցին Տաճկերէն զուարթ տրամախօսութիւն մը։

Պ. Արայ Կոթալեան ալ Գողվիերէն գեղեցիկ մենախօսութիւն մը ըրաւ։

Հուսկ ուրեմն, սարքուած այս զանազան զբօսանքներէն յետոյ, հանդէսը փակուեցաւ, Գաղիերէն երգախառն կատակերգութեամբ մը, որուն մէջ աշակերտաց ցոյց տուած մաքուր առոգանութիւնը շատ լաւ գաղափար մը կազմել կուտար տրուած ուսման վրայ։ Ամէնքնիս ալ մեկնեցանք շնորհաւորելով համակրելի վարդապետները։

Վ. Խ. ՄՐՏԻԿԵԱՆ

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՆՈՒՆԻԿ ԹՕՓՃԱՆԵԼԵԱՆ

(ԿՈՂԱԿԻՑ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ԽԱՉԻԿ ԷՖ. ԹՕՓՃԱՆԵԼԵԱՆԻ)

Յետ կարճատեւ հիւանդութեան, իր մահկանացուն կնքեց երէկ, ի սուգ համակելով իր զաւակները, քոյրերը և համայն ազգականներն ու բարեկամները։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի այսօր, հինգշաբթի, ժամ 8ին, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին ուրկից հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը, ընտանեկան դամբարանին մէջ ամփոփուելու համար։

Կը խնդրուի մահազդ չընդունողներէն, իբր այն նկատել ներկայս։

Բերա, 5 փետր. 1904

ՄԱՆԱԾ

Բամպակի գնոյն յաջորդական բարձրացումէն վերջ այնպէս կը կարծուէր թէ հինգ միեւնոյն ընթացքով ալ առեւտրական անկում պիտի կրէր, մինչդեռ այդպէս չեղաւ, և թերեւս բամպակ խաղացողներուն մէկ մասը որ հակադրդեցութիւն ակնկալելով ծախելու սկսած էր, անոգին վնասներու ենթակայ եղաւ. Իրօք ալ շատեր կը յուսային որ մինչեւ իր աղէկ գինը պիտի դառնայ բամպակը, այսինքն 4 բենոս, սակայն մտածողները շատով յուսախաբ եղան, երբ տեսան որ գրեթէ 15օրէ ի վեր բամպակը 7 բենոսին չուրջը հաստատ կեցած է, քանի մը բունթօ առաջ կամ ետ, ելեւէջներ կրելու վրայ է միշտ։ Արդէն իր իրական գինը 6-7 բենոս ըլլալ կը կարծուէր և այդ կարծիքն է որ այսօր իրականութեան փոխուած է. եթէ Մ. Արեւելքի կացութիւնը բաւական ատեն տեւէ, կը վախցուի որ Ամերիկացիք չկարենան իրենց մեծաքանակ speculationներուն Սթօքը ձեռքէ հանել, որով գինը թերեւս իյնայ. և որովհետեւ այդ մասին հիմակուընէ կարծիք յայտնել չափազանց կանխահաս է, ապահովաբար բամպակի գնոյն վրայ պատահական ո և է անկում մըն ալ այժմէն գուշակելը չափազանց եռանդ կը նկատուի։

Մինչ այս մինչ այն Մանածի գիները միշտ հաստատ կը մնան, իսկ Պոլսոյ հրապարակին գիներն ալ միշտ վրայ դըրուելու ենթակայ են։

ՍՊՕԹ, 6. 94 բենս։

ԸՆԹԱՑԻԿ ԳԻՆԵՐ

		Կանխիկ նեթօ Լ. Օ. 100էն
Եէտիգուլէ Ա. վաթէր թիւ	4	35½
» Բ.	»	34
Իզմիր վաթէր	»	37
Սելանիկ վաթէր	»	36
		(61 օր պայման կամ 2% զեղչ կանխիկ)
Իտալական վաթէր	4-14	35—37
» էքսթրա	12-14	43—47
» »	16-24	53—54
» վաթէր	20	53—54
Պոմպայ »	4/8	33—34
Անգլիական էքսթրա	12à14	54—55
» »	16-24	58—59
» վաթէր	20	55—56
Իտալակն. կարմիր վաթէր	20	66—67
Զուիցերիական » »	20	68—69

4/17 Փետրուար 1904

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Հիւսնը խըտմէթինէ մէպնի միւթէպէրան թիւճճարտան սաատէթլու Ղալիպ փաշայա թէրֆիէն Միրիմիրանլըգ րիւթպէսի թեվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Խազինէի ճէլիլէի մալիյէ մուհասէպէպաթը ալթըգէ մուհասէպէճիսի սաատէթլու Պէհճէթ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ իքինճի րիւթպէտէն Նըշանը ալիի Օսմանի իհսան պույրուլմուշ տըր։

*** Իւսքիւտարլը Բէնպէ հանըմա իւչիւնճիւ րիւթպէտէն Շէֆքաթ Նըշանը Հիւմայունը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՇՈՒԷՏ-ՆՈՐՎԷԿԻԱ. — Վեհ. Օսքար Թագաւորը իր նախարարութեան միջոցաւ շնորհակալութիւն յայտնեց Սթոքհոլմի Օսմ. դեսպան Շէրիֆ փաշայի, այն սիրալիր ընդունելութեան համար որուն առարկայ եղաւ «Էլիսա» դպրոց-մարզանաւը Պոլսոյ մէջ։

ՊԻԹԼԻՍԻ նոր կուսակալ Ֆէրիտ պէյ Կայս. Պալատ գնաց իր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու և արժանացաւ Կայս. Մեծարանաց։ Ֆէրիտ պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ Տրապիզոնի ճամբով։

ՄԱՐԹԻՆԻ հրացաններով պիտի զինուին Տրապիզոնի ոստիկան զօրքերը։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Ընդհ. քննիչը Բ. Դրան պիտի հաղորդէ նոր ընդունուած ոստիկան զօրքերուն ցանկը, Կայս. Պալատ մատուցանելու համար։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց կանոնաւորաբար վճարել ոստիկան-զօրաց ամսականները, ինչպէս կ'ըլլայ ոստիկաններուն համար։

—Անցեալ տարուան շրջանին Մանասթըրի մէջ 200 քիլոմէթրէ աւելի խճուղի շինուած են։ Մանասթըրի և Գոսովայի մէջ շինուող կամուրջներուն թիւը 575ի կը հասնի։

—Րումէլիի զանազան տեղերը պուլկար աւազակներու կողմէ պահուած զէնքերն ու ռազմամթերքները երեւան կը հանուին և կը յանձնուին զինուորական մթերանոցներուն։

—Սարի Կիւլի Թրէբլիթա գիւղին մէջ պուլկար աւազակները սպաննած են գիւղին մուխթարը, անոր աչքերը հանելէ ետք։

—Էսկիշէհրէն կը գրեն թէ, Թունճա գետին ընթացքը փոխելու աշխատութիւնները սկսած են։

—Ընդհ. քննիչը եւրոպական թղթակից մը յայտնեց թէ ցարդ 12,000 տուներ շինուած են և հարիւրաւոր մարդիկ նպաստ ընդունած։

—18 հոգի եւս զղջում յայտնեցին Սէրէզի, Րազլըքի և Նէվրօքօբի Պուլկարներէն։

—Սուլթանիյէ (Քըրք-Քիլիսէ) կողմերը ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Օսմ. զօրքերու և պուլկար աւազակներու միջեւ, ուր 9 աւազակներ ձերբակալուեցան։

—Սելանիկի մաքսատան պաշտօնեաներուն խիստ հրամաններ տրուեցան կանոնաւորապէս վարելու գործերը։ Հակառակ պարագային պիտի պատժուին։

—Սելանիկի ոստիկանապետ Էմրուլլահ էֆ. Բ. քոմիսէր Բաշիտ էֆ. և քոմիսէր Սիւլէյման էֆ. անցեալները իրենց խնդրանքին անպատշաճ ընթացքով մը սրճարան նստած ըլլալով, իրենց մէկ շաբաթականը վար դրուեցաւ։

ՋԿՆԱԲՈՒԾՈՒԹԵԱՆ զարգացման համար ընդարձակ ծրագիր մը մատուցուեցաւ Բ. Դրան։

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը կանոնագիր մը պատրաստեց՝ դիւրացնելու համար տեղական դրամագլուխներով անանուն Ընկերութեանց կազմութիւնը՝ օսմ. երկիրներու մէջ վաճառականութիւնը, երկրագործութիւնը և ճարտարարուեստը զարգացնելու նպատակով. Պետական Խորհուրդը կը քննէ այդ կանոնագիրը։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ կառավարիչի օգնական Ալիքսան Սէրվէթ էֆ. Պոլիս ժամանեց։ Ալիքսան էֆ. Տպագրական Տեսչութեան մէջ պաշտօնի կոչուած է։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.— Ռումէն կառավարութիւնը ծանոյց Պուլկարիոյ թէ, Ռումանիա գտնուող կամ Պուլկարիայէն գործի համար Ռումանիա գացող Պուլկարները տեղական օրէնքներուն անսաստելով ապստամբութեանց կը ձեռնարկեն. ասոր ասկէ վերջը նոյն կարգի արարքներու ձեռնարկողները խիստ պատիժներու պիտի ենթարկուին։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ հեռագիր շրջաբերականով մը հրամայեց նահանգներուն, Նիզամիէի մնացուկէն յատկացուած գումարները, ամէն շաբթու կանոնաւորաբար ղրկել։

ՖԱՅԶԷՆ ԱՖ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ երկարող հետագծութեան շինութիւնը աւարտելու վրայ է։

ՈՒՍԿԻՒՏԱՐԻ շոգենաւներուն վարչութեան հաշիւները քննող յանձնաժողովը իր տեղեկագիրը մատոյց։ Ինչպէս գրեցինք շատ մը զեղծումներ երեւան հանուած էին։ Հիմա, ուրիշ յանձնաժողով մըն ալ կը քննէ շոգենաւերը։ Արդէն այցելեց թիւ 2, 4 և 8 շոգենաւերը և իր պէտք տեսած բարեկարգութիւնները գրեց ձեռնհաս պաշտօնատունին։

ՔԱՐԻՒՂԻ ՀԱՆՔ.— Հանովէրի մէջ (Գերմանիա) կազմուած 25 միլիոն մարք դրամագլուխով Ընկերութիւն մը արտօնութիւն խնդրեց, շահագործելու Թէրքոսի մօտ գտնուած քարիւղի մեծ հանքերը որոնք Կայս. Անձն. Գանձուն սեպհական հողերուն մէջ կը գտնուին։

ՄԱՔՍԱՏԱՆ. «Այնիէ» ապրանքներու մթերանոցին մէջ նոր կարգադրութիւններ պիտի ըլլան։ Ապրանքներու ամէն տեսակին համար առանձին բաժանումներ պիտի ըլլան։ Պաշտօնեաները ամէն տեսակ դիւրութիւն պիտի ընծայեն յաճախորդներուն։ Անսաստողները պիտի պատժուին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՁԵՂԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.— Ելմտական մասնաւոր քննիչին տեղեկագրին վրայ Բէօրքիւի ելմտական պաշտօնեայ Թա էֆ. գործած զեղծումներուն համար պաշտօնանկ եղաւ և դատաստանի պիտի ենթարկուի։ Պաշտօնանկ եղան նաև Մերզիֆօնի ելմտական պաշտօնեայ Հալիմ էֆ. և Ամասիոյ հաշուակալ Համտի էֆ.։

ԱՒՐՈՒԱԾ ԴԵՂԵՐ.— Լոնտոնէն բերուած «սիւլֆաթ տը քինին»ները և «սալիսիլաթ տը սուտոն»ները աւրուած ըլլալով անոնց մուտքը պիտի արգիլուի։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.—Անգլ. Տըննալէյ շոգենաւը որ խրած էր Մարմարայի եզերքը, ազատուեցաւ։ Փիրէօն կ'երթայ նորոգուելու։

ՈՃԻՐ.— Թէքիր-Տաղայ (Էտիրնէ Գաւառ) բնակող հրեայ Նեսիմ իր տան մէջ սպաննուեցաւ երեք անծանօթներու կողմէ։ Նեսիմի կնոջ աղաղակներուն վրայ, ոստիկանութիւնը հասնելով, քննութիւն բացաւ։ Թաղապետական բժիշկը ստուգեց թէ Նեսիմ դաշոյնի երեք ծանր հարուածներով սպաննուած էր։ Անծանօթ չարագործները Նեսիմի աղջկան պատուոյն դէմ յարձակում մը ընել ուզած էին, բայց սարաբախտ հայրը ընդդիմացած էր, զոհ երթալով իր հայրական պարտականութեան։

ԻԶՄԻՐԻ Րէժիի պաշտօնատանին մէջ գողեր մտած անցած ուրբաթ, դրամարկղը բացին և գողցան 400 ոսկիի չափ գումար մը։ Իբր կասկածելի ձերբակալուեցաւ պահապանը։

ԵՐԿՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ.— Լիզոր և Խրիստօ, երկու հանած վարածներ, տաղի գեղեր Բերա, Եէնիչէհիր նպարավաճառ Լիզօրի խանութը նստած կը խմէին։ Խմելով մէկտեղ մէջերնին կը բաժնէին անխոստովանելի միջոցներով ճարած դրամ մը։ Բայց ինչպէս կը պատահի այս տեսակ պարագաներու մէջ, կռիւ մը ծայր տուաւ։ Անմիջապէս դաշոյնները փայլեցան և մինչ Լիզոր իր դաշոյնը կը մխէր հակառակորդին փորը, այս վերջինը իրենը խոթեց միւսին կոնակը։ Երկուքն ալ անշունչ գետին փռուեցան։ Ծանր են և հիւանդանոց տարուեցան։

ԱՐԿԱԾ.—Քոնքորտիայի դերասանուհիներէն Տիկին Ֆրիտման, իր տանը մէջ, Բերա, Եէնի Զարշը, արդուզարդ կատարած ատեն, մազերուն ունելին տաքցնող ոգիի ամանը շրջեցաւ։ Անկողնին սաւանները և այլն բռնկեցան, բայց շուտով առաջքը առնուեցաւ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

4/17 Փետրուար 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	86.36
Ամէնէն բարձր գինը	87.25
» վար գինը	86.29

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	111.—
Երէկուան բարձր գինը	113.3/8
» վար »	110.75

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Փետր. — Թօքիոյէն Րիւթէրի եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ճապոնական թօրփիլանաւերու տորմիղ մը ամսոյս 14ին դարձեալ յարձակեցաւ ռուս նաւատորմին վրայ, Բորթ Արթուրի մօտ։ Ռուս մարտանաւ մը վնասուեցաւ։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ. — Բորթ-Արթուրի պատերազմէն ետք ճապոն նաւատորմը քաշուեցաւ Ջէմուլբօ։ Երեք ճապոնական նաւեր կորսուեցան։

60.000 Ճապոնցի հաւաքուած են Կէն-Սան, Մանչուրիա մտնելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ. — Րիւթէր կ'ըսէ թէ, Սէուլի մէջ այսօր տարածուած զրոյցի մը նայելով, երեք ռուս մարտանաւեր պաշարուած են Ճապոնցիներէն, Եունկամբոյի մէջ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Բորթ-Արթուրի կացութիւնը չէ փոխուած։ Ճապոնցիք ցամաք չեն ելած բնաւ Ջէմուլբօյի մէջ և ոչ մէկ Ճապոնցի կայ Եալուի երկայնքը, Թաթունկ-Բաուէն մինչեւ Ժալուա, ինչպէս ծանուցուեցաւ։ Երկրին այս մասին Չինացիներուն մէջ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թօքիոյէն կը հեռագրեն Րիւթէրի թէ, փախստականները կ'ըսեն որ Վլատիվոսթոք պատրաստուած չէ յարձակումի մը դիմանալու։ Նաւահանգիստին մուտքը չէ պաշտպանուած ո՛չ թօրփիլով և ոչ ալ ականներով և թէ 10 թօրփիլանաւեր սառոյցներուն մէջ մնացած են։

Ռուսք կը շարունակեն զինուոր համախմբել Եալուի հիւսիսակողմը։ Հոն կը սպասեն Ճապոնցիներուն հետ ընդհարում մը, և կը վախնան Բորթ-Արթուրի և Վլատիվոսթոքի միջեւ յարաբերութեանց խզման համար Ճապոնցիներուն փորձերէն։

—Թօքիոյէն «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի կը հեռագրեն թէ, Պօկաթիր, Կրոմօպոյ, Ռոսիա և Րիւրիկ ռուսական յածանաւերը Վլատիվոսթոք դարձան։

ՌՈՒՍ ԶՕՐՔԵՐԸ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ.—Ծովակալ Ալեքսէյեւ հրամանագիրով մը հրաւիրեց ռուս զօրապետները պահել իրենց պաղարիւնութիւնը, իրենց պարտականութիւնը աւելի լաւ կատարելու համար։ Կը շարունակէ ըսելով թէ, շնորհիւ Աստուծոյ կը յուսայ որ պաշտօնը յաջողութեամբ պիտի աւարտէ։ Կը վերջացնէ սապէս. «Կեցցէ Կայսրը, կեցցէ Հայրենիքը»։

ՔՕՐԷԱ

ՓԱՐԻԶ, 17 Փետր. — Սէուլէն կը ծանուցանեն թէ, Ճապոն 100,000 զօրք Քօրէա հանած է։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

ՓԱՐԻԶ.—Շատ վերապահութեամբ կը ծանուցուի թէ, Գերմանիա առաջարկեր է Ռուսիոյ օգնել անոր, փոխարէն պահանջելով Ասիոյ մէջ կարգ մը մենաշնորհներ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

ՓԱՐԻԶ.— Բեթերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ, Ռուսիա Թիպէթի համար արշաւախումբ մը կազմակերպելու միտք ունի, Անգլիոյ՝ Մ. Արեւելքի պատերազմին մէջ Ռուսիոյ հակառակ ընթացքով մը միջամտելուն հաւանականութեան դէմ։

ՉԷԶՈՔՈՒԹԻՒՆ

ՎԻԷՆՆԱ.— Պաշտօնաթերթը այսօր հրատարակեց Աւստրօ-Հունգարիոյ չէզոքութիւնը։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

5 Փետրուար 1904 31

ԼԷ ՓԱՂԱՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԷ.

—Սավարիի ձեռքին մէջ պիտի դնեմ, և գուցէ զայն տեսնելով ինքզինքը պիտի մատնէ։ Անտարակոյս չէք ուզեր այս փորձին ներկայ գտնուիլ։

— Ընդհակառակը. Ներկայ պիտի գտնուիմ, կ'ուզեմ որ գտնուիմ, յարեց կորովի շեշտով մը, տարիքս իմ պարտականութիւնս է։

—Այս իրիկուն իսկ պիտի փորձեմ. Ինչպէս ըսի ատ վերջին փորձն է։ Եթէ յաղթական ելլամ, եթէ անմեղութիւնը ապացուցանէ պիտի շարունակէ՞ք ձեր ծանօթութիւնը և կը փափաքի՞ք զայն ձեզ բարեկամ ընտրել։

—Ոչ անտարակոյս։

—Եթէ ընդհակառակը այս փորձը յաջողի, ա՛լ որուն հոգ թէ մեղի ծանօթ է ան. ո՛հ կ'երդնում որ կորսուած է ան։

Ոստիկանը այս խօսքը ըրաւ բարկութեան, ատելութեան և տառապանքի շեշտով մը, որմէ Ճիւլիա սարսափեցաւ։

Զատուեցան և ժամադիր եղան Բաֆէ Անկլէի համար, ուր պիտի կատարուէր մեծ փորձը։

* * *

ԺԸ.

Ժամը 6 ու կէսին Վիպէռ Բաֆէ Անկլէ մտաւ և գնաց այն սենեակը զոր վարձած էր առջի օրուընէ։ Իր հրաւիրեալներուն սպասելով մէկտեղ քանի մը կարեւոր պատրաստութիւններ տեսաւ։ Իր հրամանովը սեղանին վրայ հոտաւէտ ծաղիկներ դրուեցան։ Վիպէռ դիտմամբ զատեր էր այդ ծաղիկները, հաւատալով որ անոնք ջղային դրութեան վրայ կ'ազդեն։ Նաեւ մեծ խնամք տարաւ գինիի ապսպրանքներուն համար, գլուխ դարձնող գինի ապսպրեց բայց ոչ գրգռող։ Վերջապէս մոմերը կրկին վառել տուաւ և մեծ հոգ տարաւ Սավարիի նստած տեղը ա՛լ աւելի լուսաւորելու։

Ժամը 7ին, Տիկին Վիտալ, Սավարի և Վիպէռ արդէն միացած էին։ Խօսակցութիւնը սովորականին պէս գնաց ծանր ու տխուր։ Վիպէռ սկիզբները թեթեւ, փոփոխական և գրեթէ զուարթ էր. յետոյ աւելի տխուր երեւոյթ մը առաւ. բարոյականի և փիլիսոփայութեան դասեր կուտար կարծես. խօսեցաւ Իտալիոյ բանտերուն և այլ դատական կազմակերպութեանց մասին. վերջը խօսքը յանգեցուց Ֆրանսայի կամ օտար հռչակաւոր ոճրագործներու վրայ։ Փափաք յայտնեց եղեռնադատ ատեանին մէկ դատավարութեան ներկայ գտնուիլ և հարցուց թէ շահեկան գործ մը չկա՞ր ունկնդրուելիք։

—Չէք կրնար երեւակայել թէ ո՛րչափ կը հետաքրքրուիմ այդ ամէն բաներով, — ըսաւ իր երկու հրաւիրեալներուն, կատարեալ միամտութեամբ — գրեթէ կարդացած եմ ոստիկանութեան վրայ հրատարակուած բոլոր գործերը և դատական պատմութիւնները։

Յետոյ ուղղակի Սավարիի ուղղելով ըսաւ.

—Գիտէ՞ք թէ ինչո՛ւ ինծի համակրելի դարձաք շուտով.... Իրա՛ւ տարօրինակ է, այլանդակ է աս, կը խոստովանիմ, Որովհետեւ, սիրելիս, անունդ ինծի ընտանի էր և արտասանելը հաճելի։ Քու անունդ մինակ ուղղագրութեան մէջ կը տարբերի մեր ամենէն հռչակաւոր ոստիկանական նախարարներէն մէկուն, Ռովիկոյի դուքս Րընէ Սավարիէն, որուն շահեկան Յիշատակները վերջերս լափեցի դեռ. Ես տարօրինակ մէկն եմ. Մարդիկ իրենց պզտիկ կողմերովը հաճելի կ'ըլլան ինծի։

—Այդ բանը բարեկամութիւն մըն է ինծի համար, որ մինակ փոքր յատկութիւններ ունիմ։

—Մեծեր ալ ունիք, զորս ճանչցայ յետոյ. բայց նախ ձեր չարաճճի անունն էր որ զիս գրաւեց։

—Այդ անունը սակայն աւելի մեծ ծառայութիւն մը չէ մատուցած ինծի, ըսաւ Սավարի շնորհալիօրէն։

Վիպէռ գլուխովը խոնարհութիւն մը ըրաւ և շարունակեց իր խօսքերը միշտ ոճիրներու, ոստիկաններու և մարդասպաններու շուրջ։ Պատմեց թէ ինչպէս նոյն ատեանին գացած էր ոստիկանութեան պաշտօնատունը, դատական պաշտօնատունը, կեդրոնական բանտը, առաջնորդութեամբ թարգմանի մը։ Սապէս շարունակեց.

—Դատական պաշտօնատան մէջ, ամէն բան հասկնալու մտադրութիւնով, հարցուցի թէ դատավարութիւնը լմննալէն ետք ի՛նչ կ'ըլլան այն զէնքերն ու առարկաները որոնք խնդրոյ առարկայ եղած են քննուող ոճիրին կամ սպանութեան մէջ։

—Մէկ մասը, դատարանին արտօնութեամբ կը վերադարձուին իրենց տէրերուն կամ անոնց ընտանիքին. Միացածներն ալ կը ծախուին։ Կը հասկնաք անշուշտ թէ դատական պաշտօնատունը այնքան ընդարձակ չէ որ կարենայ իր մէջ պահել բոլոր այդ առարկաները որոնք անթիւ անհամար են։

—Է՜ ո՞ւր տեղի կ'ունենան այդ վաճառումները, հարցուցի։

—Որոշեալ ժամանակներու մէջ. արդէն հիմա իսկ քիչ մը անդին տեղի կ'ունենայ տասնեակ վաճառում մը։

—Ախ, անպատճառ տեսնել կ'ուզեմ ատոնք, գոչեցի. կ'ուզեմ որ մեծ եղեռնագործութեան մը ծառայող մէկ գործիքը գնեմ...

—Ատկէց դիւրին ինչ կայ. հաճեցէք հետեւիլ ինծի։

Հետեւեցայ առաջնորդիս, և քառորդ ժամ մը ետք, ըստ իս, հրաշալի իրեղէնի մը առջեւ եղայ։

—Դողդղուած դահարեղէն մը, հարցուց Սավարի ծուխի ամպ մը արձակելով սիկառին ծայրէն։

—Ոչ, ատկէց աւելի բան մը։

—Հագուստ մը...

—Ո՛չ, ոչ. Հետաքրքրութիւնը կը պաշտեմ, բայց կ'ուզեմ որ միեւնոյն ժամանակ բան մը ըլլայ սակէն։ Անգլիացի մը դանակատամներու ծրար մը կուտայ նշանաւոր անձի մը սիկառի ծայրին. բայց ես անգլիացի չեմ. օգտակարը հաճելիին խառնել գիտեմ։ Նա՛, տեսէք։

Եւ յանկարծ, առանց ուրիշ պատրաստութեան, Սավարիի երկնցուց դաշոյնը, զոր վայրկեանէ մը ի վեր սեղանին տակ բռնած էր և խօսելով մէկտեղ, զայն բացած էր անձնմար կերպով։

Թարգմ.

Յակոբ Տէր-Յակոբեան

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՍԱԹԱՒ ԷՄԱՌ 193

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

ՎԷՊ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՆԵՏԱՓՈՅՁԸ

15

Ցուէյ Ամպռօզիօ

Ժօաքէն հոմբերոզ մարդ չէր, հասկցաւ որ դիմացինը կռիւ կուզէր իրեն հետ։ Եւ որովհետեւ քաջ մարդուն մէկն էր, ու չէր վախնար և ոչ մէկ հակառակորդէ, մօտեցաւ անոր ու երկու աչքերովը անոր երեսը նայելով,

—Վէ՞ճ կուզես ունենալ հետս Թօմազօ։

—Եւ ինչո՞ւ համար, պատասխանեց այս վերջինը իր գաւաթը սեղանին վրայ դնելով։

—Ես քու մարդդ եմ, կռուինք պիտի ինչպէս որ կուզես։

—Պա՛հ, յարեց անփութօրէն Թօմազօ, դանակով կռուինք։

—Դանակով, աղէկ։

Այս կռուին լուրը հաճոյքի դող մը պատճառեց այդ մարդիկը շրջապատող անձերուն, տօնը կատարեալ էր, անոնցմէ մէկը անտարակոյս պիտի տապալէր, թերեւս երկուքն ալ ու արիւնը պիտի հոսէր կոհակներու պէս։ Հանդիսականներուն մէջ, խանդավառութիւնը կատարեալ եղաւ։

Պաղարիւնով և անլուր քաղաքավարութիւնով, հասարակութեան պետը կեդրոնին մէջ մեծ շրջանակ մը կազմեց ուր երկու հակառակորդները դէմ դիմաց անցան, մէկզմէկէ վեց քայլ հեռու գրեթէ։

Սրահին մէջ խոր լռութիւն մը կը տիրէր ու ալ անցած դացած էր վայրկեան մը առաջ տիրող ոգեւորութիւնը։ Իւրաքանչիւր ոք անձկութեամբ իրաց ելքին կ'սպասէր։

Մի միայն Ցուէյ Ամպռօզիօն էր որ չէր թողուցած իր տեղը ու չարժում մը ըրած։

Երկու մարդիկը ծռեցան, մարմիննին թեթեւակի առաջ հակեցին և իրենց աջ ձեռքին մէջ բռնած դանակին ծայրը իրենց կուրծքին աջէն ծռած ձախ բազուկնուն կրթնցնելով, սպասեցին մէկզմէկու՝ վառող ակնարկներ նետելով։

—Քանի մը վայրկեան լուռ անցաւ։

Իսկոյն, կայծակի արագութիւնով, երկու հակառակորդները մէկզմէկու վրայ գլտորեցան բարկացայտ ոռնացումներով։

Ժօաքէն և Թօմազօ հարուածուած էին մէկ անգամէն, և իւրաքանչիւրին դէմքը ակօսուած էր լայն վէրքով մը։

Հանդիսականները ապշութեամբ կը դիտէին։

—Ի՜նչ աղուոր կռիւ, ի՜նչ աղուոր կռիւ, կը պոռային հիացումով։

Սակայն երկու հակառակորդները կատաղեցան իրենց վէրքերէն վազող արիւնէն՝ նոր առիթ մը կը փնտռէին մէկզմէկ զարնելու։

Ցանկարծ խոյացան իրարու վրայ։ Բայց այս անգամուանը սոսկալի եղաւ։

Երկու մարդերը ամբողջ մարմինով զիրար բռնած էին, և օձերու պէս, յեղակարծ շարժումներով կը խածնէին զիրար, դաշոյնով զարնելու առիթին սպասելով։

Հանդիսականներուն խանդավառութիւնը կատարեալ էր։ Անոնք կը խնդային, ձեռքերնին կը զարնէին և կռանային մէկ խօսքով՝ կռուողները գրգռելով։

Վերջապէս երկու հակառակորդները գետին գլտորեցան, մէկզմէկու վրայ։

Քանի մը վայրկեան կռիւը շարունակուեցաւ հողին վրայ, ու կարելի չեղաւ որոշել թէ ո՞վ էր յաղթողը կամ յաղթուողը։

Իսկոյն անոնցմէ մէկը որ այլեւս մարդկային ձեւ չունէր և մարմինն ալ Հնդիկի մարմինին պէս կարմրցած էր, շտկուեցաւ ու դանակը շարժեց։

Ժօաքէնն էր։

Իր եղբայրը անմիջապէս անոր քով փութաց իր յաղթանակը շնորհաւորելու համար։

Այդ միջոցին Ժօաքէն ինքն իր վրայ ինկաւ ու մարեցաւ։

Թօմազօ ոտքի չելաւ ալ, անշարժ մնաց տարածուած գետնին վրայ։

Մեռած էր։

Այս տեսարանը այնքան շուտ անցած էր որ, հանդիսականները յապուշ կտրած էին։

Յանկարծ երէցը ոտքի ելաւ և առաջացաւ սրահին մէջտեղը, ու ակնարկ մը նետեց չորս դին, որուն վրայ ամէնքն ալ խոնարհեցան։

—Բաշուեցէք ամէնքդ ալ, ըսաւ խօժոռ ձայնով մը, հիմա որ այս վայրենական գործը լրացաւ երէցը պէտք է իր պաշտօնը կատարէ և յափշտակէ սատանայէն այս մեռնող քրիստոնեային հոգին, գացէք։

Բաղդախնդիրները մեկնեցան, ու երէցը մնաց առանձին այն երկու մարդոցը հետ որոնց մէկը մեռած և միւսը հոգեվարք վիճակի մէջ էր։

Ոչ ոք կրնայ ըսել ինչ որ պատահեցաւ այս սրահին մէջ, բայց երբ քառորդ ժամ մը ետք երէցը դուրս ելաւ անկէ, իր աչքերը արտակարգ փայլունութիւն մը կը կրէին։

Ժօաքէն աւանդած էր վերջին հառաչը։ Ցուէյ Ամպռօզիօ երբ դուռը կը բանար դուրս ելնելու համար, դէմը մէկը ելաւ որ անմիջապէս ետ քաշուեցաւ ճամբայ տալու համար։

Այս մարդը Անտուէ Քառօթն էր։

Կրօնաւորը իր եղբայրը խոստովանած պահուն, ինչ կ'ընէր ան ականջը դրանը կղպանքին դրած։

Բաղդախնդիրը և ոչ մէկուն վստահեցաւ այս վսեմ քառորդ ժամուան մէջ իր տեսածը։

Կրօնաւորը շուքին մէջ չէր նշմարած զայն։

Ահա թէ ինչ կերպով Ցուէյ Ամպռօզիօ տիրացած էր Ժօաքէնին գաղտնիքին և թէ ինչպէս առանձին գիտէր թէ ո՞ւր կը գտնուի գանձը։

(Շարունակելի)

ՏՕՔԹ. ՈՒՈՑՊԸՐՆԻ

ԴՐԱՄԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ և ուրիշ քարոզներու Հայ. թարգմանութիւնը հրատարակուեցաւ խիստ մաքուր տպագրութեամբ և կը ծախուի Պայպլ Հաուս ՀԻՆԳ դահեկան գինով ի նպաստ բարեսիրական նպատակի։

Այս ընտիր գիրքը մաքուր Հայերէնի վերածած է Ռօպէրթ Քօլէճի կարող ուսուցիչներէն Աբրահամ էֆ. Տէր Յակոբեան, որուն երկու լեզուներու մասին ունեցած ձեռնհասութիւնը անվիճելի է։

Գրքին հեղինակը երկար տարիներ մեր մէջ ապրած ըլլալով, իր բարոյախօսութիւններուն նիւթերը քաղած է մեր իսկ կեանքէն, ինչ որ ա՛լ աւելի կարեւորութիւն մը կը շեշտէ Հայ ընթերցողներու համար։

Կը յանձնարարենք կարդալ այս օգտակար հատորը որուն ճակատը կը փայլի մեծանուն հեղինակին խիստ յաջող լուսանկարը։

ՏՕՔԹ. Ն. ԹԻՒԼԵԱՆ

Իր յաճախորդներուն դիւրութեանը համար ամէն օր կը գտնուի Պալըք Պազարու Պիւչիւքեան Դեղարանը, կէս օրէն վերջ ժամը 1էն մինչեւ 2 (Ը. Ե.)։ Առտուները մինչեւ կէս օր Մաքրիգիւղ։

2—30

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՓԱՐԻԶ 1900

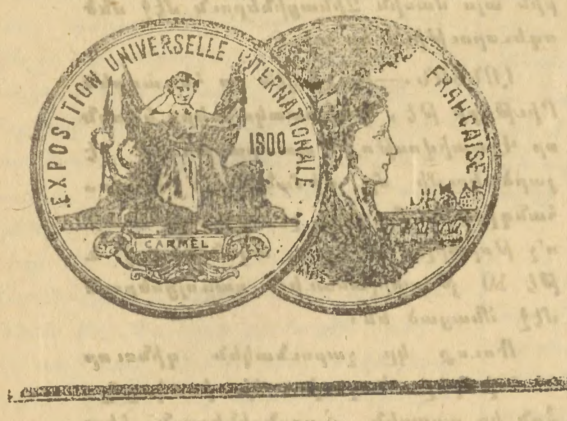

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՔԱՐՄԷԼ ԸՆԿ.

ԱՆԱՐԱՏ ԳԻՆԻՆԵՐ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔՆԵՐ

ՌԻՇՕՆ-ԼԸ-ՍԻՕՆԻ (Պաղեստին) մեծ մառաններէն

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ. — ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԵՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Ղալաթիոյ Քարափը, Սիրէ Ֆրանսէզ, թիւ 145—147

Բարիզի բժշկ. կաճառին բրօֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ
Պոլսոյ գիտական կաճառէն Բրօֆ. ԿԱՅՕՆԻ
Համպուրկի քաղաքապետութեան քիմիագէտ Ս. Էնօքի և այլ նշանաւոր գիտուններու վկայութեամբ,

ՄԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ

ԲՆԱԿԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՈՂ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

SOCIETE CARMEL-ORIENTAL
CONSTANTINOPLE

ՎԱՃԱՌԱՆՇ

ՊԷՕՅԻՒՔ ԷԼՊԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Կ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՐՔԷԹԵԱՍԸ

Իսքանեալ, Սուլթան Համամընտա
Թօփալեան խանընը քէմիլ 2º գաթընտա

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա հէման է'ն էսքի վէ էն զիյատէ քէսպի էմնիյէթ իթմիշ օլան վէ 1871 սէնէսինտէ թէէսիս օլունան Կ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պէօյիւք էլպիսէ տէբօզիթօսը, էսքի նամ ու ինվանընը վէ մէքիանընը ասլա թէպտիլ իթմէտիքտէն մաատա, սահիպ վէ միւէսսիսի պու տէֆա պիր գաթ տահա ինզիպաթ վէ թէքէմմիւլէ պէզլի ղայրէթ իտէրէք, Թօփալեան խանընը, ումում իքինճի գաթընը քէնտուսինէ հասր վէ մաղազըսընը թէվսիու էյլէմիշ տիր։

Բէնտի մաղազա միւսթախտէմլէրինտէն պազըլարընըն Սուլթան Համամ ճիվարընտա եազընէն քիւչիւք իթմիշ օլտուգլարը էլպիսէ մաղազալարըյլա Կ. Էրմէնեան մաղազալարընըն ասլա վէ զայեան իրթիպաթ, վէ ալագասը եօգ տուր։

Պու ճիհէթլէ տիգգաթ պույրուլմասը րիճա օլունուր։

Էլպիսէ իշթիրա իթմէք արզու իտէնլէրին էվվէլճէ պիր տէֆա Թօփալեան խանընըն իքինճի գաթընտա Կ. Էրմէնեան մաղազալարընը թէշրիֆ իթմէլի տիրլէր։

1. Օրատա մէվճուտ էլպիսէլէրին սօն մօտա գումաշ վէ պիչիմլէրինի,
2. Գումաշլարըն մէթանէթ վէ զէրաֆէթինի,
3. Ֆիյաթլարըն ղայէթ միւթէտիլ, վէ էվէրիշլի օլմասընը։

Բէյիւլայն կէօրէն միւշթէրէմ միւշթէրիլէրին մէզքիւր մաղազալարըմըզտան այըրըլմայաճագլարընա գաւիյէն էմինիզ։

ՖԻՅԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ՊԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՏԷ ԱՉԸԳ ՏԸՐ

ՃԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Դումպաքու 27 եւ Պայր-Փաշա 50

ՃԻՎԱՆ ԷՖ. ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ՝ իր երկար փորձառութեամբը արդէն շատերուն ծանօթ ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌ մըն է, և թէ վերջերս Եգիպտոս և Եւրոպա այցելած ու արհեստին ինչ ինչ կէտերը մօտէն ուսումնասիրած ըլլալով, իր վերոյիշեալ խանութներն և գործատունը արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է, այնպէս որ կարելի պիտի ըլլայ գտնել հոն հարսանեաց, տնուան տօնախմբութեանց և խրախճանութեանց համար տեղական և եւրոպական ամէն տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, անուշեղէններ և ըմպելիներ, բաղդիսաւոր վերաբերեալ խմորեղէններ ու ֆօնտան։

Թէ ի Պոլիս և թէ ի գաւառս յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն ճշտութեամբ և փութով ու % 30 զեղչով։

Բերել տուած է նաև զարդարուն անդուէ ֆանթէզի տուփերու և թղթերու մեծ մթերք մը։

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Զ. ՊԱՉԵՐԵԱՆ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պին Պիր Ջէճիտի դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիյէ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 5—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պին-Պիր-Ջէճիտին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ԳԱԹՐԱՆ ՀԱՅԳԸ ԷՔՐԷՄ

Կէօյիւս նէզլէլէրիյլէ միզաճ, էօքսիւրիւքլէր վէ նէֆէս տարլըղընա գարշը վէ եէնի պաշլամըշ վէրէմին թէտավիսինտէ թէէսիրաթը շիֆապախշասը հասէպիյլէ մէմլէքէթիմիզ սէրաթէան ատըպպաի հազիգէսինին էքսէրիա թագտիր վէ թահսինինի վէ մէճլիսը Թըպպիյէ վէ Սըհհիյէի ումումիյէնին թաստիգինի իհրազ էյլէմիշ տիր։

Ումում տէբօ վէ էճզախանէլէրտէ պուլունուր։ Թաշրատան սիփարիշ վուգուընտա Եէնի Ճամիի չէրիֆ մէյտավէնլէրի գարշուսընտա Բէազիտ պէյին էճզա տէբօսընա միւրաճաաթ օլունմալըտըր 30—80

ՏՈՔԹ. Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՎԿԱՅՈՒԱԾ

Մասնագէտ՝ ջղային եւ ստամոքսի հիւանդութեանց

Երկար տարիներ Բարիզի հիւանդանոցներու մէջ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները ուսումնասիրելով՝ աշխարհահռչակ Սալբէթրիէր հիւանդանոցին մէջ ալ կարեւոր պաշտօններ վարած և նշանաւոր Բրօֆ. Ռէյմոնի ու Մաթիէօի քլինիքներու մէջ կատարուած աշխատութեանց մասնակցած ըլլալով՝ վերջերս հաստատուած է Բերա, Մեծ փողոց Աղա Ճամիի մօտ թիւ 124 դարմանատունը, ուր ամենավերջին դրութեամբ կատարելագործեալ գործիներու միջոցաւ կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 1էն մինչեւ 4։ 12—24

ՄՕՏԷՌՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

Էսկի Զափթիյէ ճատտէսի, Նորաշէն Ֆէրիտ պէյ խանին գետնայարկը

Գասպար ճաշարանի նախկին տէր Առաքել Տէրիկեան, որ կերակուրներու մաքրութեամբ ու համեղութեամբ գոհացուցած է բոլոր փափկաճաշակ ստամոքսները, այս անգամ Էսկի Զափթիյէ ճատտէսի Նորաշէն Ֆէրիտ պէյ խանի գետնայարկը ՄՕՏԷՌՆ անունով ճաշարան մը բացած է, ուր ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան և արեւմտեան կերակուրներ պատրաստ կը գտնուին չափաւոր գիներով։

Ամէն անոնք որոնք մաքուր սպասարկութիւն և համեղ կերակուր կը փնտռեն, կրնան դիմել ՄՕՏԷՌՆ ճաշարանը որ ճոխաբար կահաւորուած ըլլալու առաւելութիւնն ալ ունի։ 3

ԳՐԱԳԻՐ ՄԸ

Թուրքերէն կարդալու, գրելու և թղթակցելու քաջավարժ անձ մը որ մաքուր ալ գիր ունի և կրնայ նաեւ թղթակցութիւն ընել հայերէն լեզուով, կը փափաքի պաշտօն ստանձնել համեստ ամսականով մը։ Յիշեալ անձը օրէնքի և փաստաբանական գործերու ալ տեղեակ ըլլալով կրնայ այս ճիւղին մէջ ալ օգտակար ըլլալ։ Դիմել Խմբագրատուն։

ԶԱՐԴԱՐԱՆՔ ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐՈՒ

ՏԻԿԻՆ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Զագմագճըլար Եօգուշ, Մեծ Նոր խանի մէջ, վարի յարկ, թիւ 47

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ

ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ փառաւոր զարդարումներովը ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամէն տեսակ մետաքս երիզ, լէմոն ծաղիկ, կրլանդ, քողք, ձեռնոց, ծնաւուկ, արծաթապատ ափսէ և մկրտութեան հագուստ։

Անգամ մը կ'արժէ այցելել սոյն վաճառատունը, տեսնելու համար ապրանաց տեսակի ճոխութիւնն ու ազնուութիւնը, և չատ մը ՖԱՆԹԷԶԻ ձեւեր մոմի կապուածներու որ ամէնէն դժուարահաճն իսկ կրնայ գոհացնել։

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամքով և ճշդապահութեամբ։

ՄԻ՛ ԽԱԲՈՒԻՔ ՈՒՐԻՇ ՏԵՂ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ ՉՈՒՆԻ

ՏՊԱՐԱՆ

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Քիւչիւք Աըր Էֆէնտի խան.

Ծանօթ Տպարանս, յարգոյ հասարակութենէն վայելած համակրանքէն քաջալերուել, այս անգամ բերել տուած նորաձեւ մեքենաներու շնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհացնել։

☞ ՄԱՔՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին, նամակագլուխներ, պարտամուրհակներ, փոխանակագիրներ, չէքեր, հարսանեկան գարթեր, հրաւիրագիրներ, աղդեր, գաթալօկներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպէս նաեւ վաճառականաց վիմագրական, տպագրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր։

«Մանձաղդ» կը պատրաստուի կէս ժամուան մէջ

1000 նամակագլուխ 10 գրուշ, 100 այցեքարթ 5 գրուշ

100 դրշ.ի ապսպրանք ընողին մէկ տուփ այցեքարթ կը նուիրուի։

Գաւառներէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրամատչելի կերպով կը կատարուի։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
THE SINGER MANIFACTURING Co.

ՍԻՆԿԷՐԻ կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր՝ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն ՍԻՆԿԷՐ Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

ԲԵՐԱ՝ 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։ 2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

ԿԱԼԱԹԱ՝ 1. Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ։ 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց

ՊՈԼԻՍ՝ 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։ 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվիյայ կայարանին դիմաց թիւ 13։

ՍԿԻՒՏԱՐ՝ Ջարշը պոյը թիւ 120։

ԴԱՍԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆՔ ՁՐԻ

Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի, Բերա, Մեծ փողոց թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱԶՄԱՆԵԱՆ

Այն ամէն փափկաճաշակ և չքեղ տիկինները և օրիորդները, որոնք կը փափաքին ճաշակի յարմար և վերջին նորաձեւութիւններուն համաձայն կառնիթիւրներ, պռօտէ, տանթէլ, ժապաւէն, սեդմիրան, հովանոց, գուլպայ և առաջնակարգ Ֆապրիքներու հատեղէններ և ուրիշ ամէն տեսակ նորաձեւութեան նիւթեր գնել, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ, պէտք է դիմեն՝

Մեծ Շուկայ, Գալփաքճըլար, թիւ 56

ԿԻՒԼԻՍԹԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԼԱ ՖՕՆՍԻԱՆՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵԱՆՔԻ ԴԷՄ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1844ԻՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Երաշխ. դրամագլուխ	56,000,000	Ֆրանք
Մինչեւ 1901ի վերջը վճարուած վնաս	101,720,000	»

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Երաշխ. Դրամագլուխ	36,000,000	Ֆրանք
Մինչեւ 1901ի վերջը վճարուած վնաս	25,000,000	»
Ապահովագրուած գումար	321,000,000	»

Ընդհանուր ծովային ապահովագրութիւն հիմնեալ 1818ին

ԼԱ ՖՕՆՍԻԱՆՍ, կը գտնուի Ֆրանսայի կառավարութեան և չորս պետական ժողովներու քոնթրոլին տակ։

Այս վաղեմի ընկերութիւնը գրեթէ ամէնէն մեծ վարկը կը վայելէ ամէն կողմ, որուն գործառնութեանց և վստահելիութեան վրայ գաղափար մը տալու համար հոս թուենք մէկ քանիս այն հանրածանօթ մեծ հաստատութիւններէն, որոնք ապահովագրուած են ԼԱ ՖՕՆՍԻԱՆՍի։

Ֆրանսայի նահանգներու և գաւառներու կարգ մը պաշտօնատուններէն զատ, Բարիզի՝ Օբէրա, Վօտվիլ, Նուվօթէ, Ամպիկիւ, Ֆօլի-տրամաթիք և ուրիշ բազմաթիւ թատրոններ։

Պօն Մարշէն, Լուվրի վաճառատունները, Բիկմալիօնը, Բրէնթանի, Պէլժարտինիէռի, Օթէլ տը Վիլ և Սամարիթէնի մեծ վաճառանոցները։

Գանք սը Ֆրանսի մասնաճիւղները, Քրէտի Ֆօնսիէն, Քրէտի Լիօնէն, ֆրանս. մետաղներու, քիմիական արտադրութեանց ընկերութիւնները, Ֆրանսայի կեդր. Դեղարանը, Լուվրի հանքերը, կենդանաբանական պարտէզը ևն.։

* * *

Այս պերճախօս թուանշերէն ետք, ա՛լ աւելորդ է խօսիլ այս ընկերութեան վրայ, որ, ինչպէս ըսինք, ամենամեծ վարկ մը կը վայելէ ամէն կողմ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ

ԼԱ ՖՕՆՍԻԱՆՍԻ Պոլսոյ կողմի գործակալութիւն

Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Պէօյիւք Եըլտըզ խան, թիւ 14

ԳԱՌՆԻԿ ԱՃԱՌԵԱՆ

Որ միանգամայն Պոլսոյ կողմի գործակալն է COMPAGNIE D'ASSURANCE GÉNÉRAL MARITIME (Ընդհ. ծովային ապահովագրական) Ընկերութեան։

Մանրամասն ամէն տեղեկութիւն հաճութեամբ կը տրուին բոլոր դիմողներուն։

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԵՆԱՑ, ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ

ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՎԻԷՆՆԱ 1860ԻՆ

Գրասենեակ Հաճօբուլօ խան, թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ Գ. ՏԵՐՏԵՏԵԱՆ

Ֆէնիքս Օթրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը.—

35 տարեկան մէկը որ կ'ուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութեան 20000 ֆր.ի և քսանհինգ տարուան համար, տարեկան 825.80 ֆրք. պիտի վճարէ. ու պայմանաժամուն պիտի ստանայ 31266 ֆրք. հաշուոյ գրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի զոր օրինակ, 10 տարիէն իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի ստանան 21314.62 ֆր.։

Այս ամէն գումարներ ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումը կ'երաշխաւորէ բոլորովին։